

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง "การศึกษาพฤติกรรมของครูผู้สอนตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2536 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย" ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอเรียงตามลำดับ ดังนี้

- 2.1 ความหมายของครูและคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์
- 2.2 บทบาทและหน้าที่ของครูมัธยมศึกษา
- 2.3 จรรยาบรรณในการประกอบอาชีพครู
- 2.4 วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง
- 2.5 เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2536
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความหมายของครูและคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์

1) ความหมายของครู

ครูเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการของการเรียน การสอน เพราะครูคือผู้ถ่ายทอดความรู้หรือเป็นผู้นำประสบการณ์ทั้งมวลสู่นักเรียน เพื่อให้ นักเรียนเกิดการพัฒนาไปในทางที่พึงประสงค์ ซึ่งครูต้องใช้วิธีการสอนแตกต่างกันไปเพื่อให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน โดยครูต้องตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยเหลือให้นักเรียนเกิดการพัฒนาด้านต่างๆอย่างเต็มความสามารถ และจะต้องประเมินผลการพัฒนาของนักเรียน เพื่อปรับปรุงแก้ไข และส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความก้าวหน้าและสามารถดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

คำว่า "ครู" (สันสกฤต = กुरु ,บาลี = ครุ) "อาจารย์" (สันสกฤต = อาจารย์ บาลี = อัจฉริย) หมายถึงคนที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้และฝึกฝนอบรมศิษย์ให้มีทั้งความรู้และความประพฤติที่ดีงาม

พระพุทธเจ้าตรัสว่า "รู้ธรรม" (ความรู้ที่ดี) จากใครแม้เพียงคนเดียว เคารพนับถือบุคคลผู้นั้นอย่างยิ่ง "ครู"มีความหมาย 3 นัย ดังอธิบายต่อไปนี้

1) ครู แปลว่า เฒ่า หมายถึงเป็นผู้ทำตนให้เด่นด้วยความรู้ความสามารถเป็นที่ยกย่องทั่วไป และเด่นในทางความประพฤติอันเป็นแบบอย่างของศิษย์

2) ครู แปลว่า รต หมายถึงรตเย็นน้ำด้วยน้ำ คือ เมตตาหรือรดน้ำ หงอกงามด้วยวิชาการและจริยธรรม ดุจรดต้นไม้ให้งอกงามฉะนั้น

3) ครู แปลว่า คายออกมาให้เห็น หมายถึง คายความรักให้ศิษย์ออกมาให้เห็นหรือผู้มีความรักในศิษย์นั่นเอง

อาจารย์ มีความหมาย 2 นัย ดังนี้

1) อาจารย์ แปลว่า ผู้ประพัตินแก่กุลแก่ศิษย์ หมายถึงเอื้ออาทรต่อศิษย์และทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แท้จริงแก่ศิษย์

2) อาจารย์ แปลว่า ผู้ที่ศิษย์พึงประพัตินต่อโดยเคารพ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้และคุณธรรมที่ศิษย์พึงเคารพนับถือ

ครูอาจารย์มีหน้าที่สำคัญ 2 ด้าน คือ (พระไตรปิฎก) ด้านที่หนึ่งเป็นกัลยาณมิตร (มิตรแท้จริง) ของศิษย์ ด้านที่สอง เป็นสืบทายก (ผู้ให้ศิลปวิทยา) แก่ศิษย์

ในฐานะเป็นกัลยาณมิตร ครู อาจารย์จะต้องมีคุณสมบัติ 7 ประการ คือ ทำตนให้เป็นที่รักของศิษย์ เป็นคนน่ารัก เป็นคนพัฒนาตนอยู่เสมอ พูดเป็นหรือถ่ายทอดเป็น อดทนต่อการซักถามของศิษย์ อธิบายเรื่องยากให้เข้าใจง่ายได้ ไม่ชักจูงไปทางเสียหาย ในฐานะเป็นผู้ให้ศิลปวิทยาแก่ศิษย์ ครูอาจารย์จะต้องมีคุณสมบัติ 5 ประการ คือ แนะนำฝึกฝนให้ศิษย์เป็นคนดี สอนให้เข้าใจแจ่มแจ้ง สอนศิลปวิทยาให้โดยสิ้นเชิงยกย่องศิษย์ ให้ปรากฏ ก้มครองศิษย์ในทิศทั้งหลาย

(ยन्द ชุ่มจิต, 2530)

ดังนั้น ครู อาจารย์ที่ทำหน้าที่มีคุณสมบัติครบถ้วนได้นั้น ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถในการปฏิบัติและเอาใจใส่อย่างแท้จริงและควรตระหนักอยู่เสมอว่า ครูจะต้องมี

1) มีความรู้ มีความสามารถและสอนเก่ง

2) มีความประพฤติดีพอสมควร

3) มีวิญญานของครู มุ่งสอนคนมากกว่าสอนหนังสือ

เปลื้อง ณ นคร (2516) ให้ความหมายของคำว่า "ครู" ไว้ดังนี้

ผู้มีความหนักแน่น ผู้ควรแก่การเคารพของศิษย์ ผู้สั่งสอน

มานิต มานิตเจริญ (2519) ให้ความหมายของคำว่า "ครู" ไว้คล้ายๆ กัน
ดังนี้ ผู้สั่งสอน ผู้ถ่ายทอดความรู้ เครื่องเตือนใจ เช่น ผิดเป็นครู

ในหนังสือ Dictionary of Education (1973) ได้ให้ความหมายของคำว่า "ครู" (Teacher) ไว้ดังนี้

1) ครู คือบุคคลที่ทางราชการจ้างไว้เพื่อทำหน้าที่ให้คำแนะนำ หรืออำนวยความสะดวกในการจัดประสบการณ์เรียนสำหรับนักเรียน หรือนักศึกษา ในสถาบันการศึกษาไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชน

2) ครู คือบุคคลที่มีประสบการณ์หรือมีการศึกษามาก หรือดีเป็นพิเศษ หรือมีทั้งประสบการณ์ และการศึกษาดีเป็นพิเศษในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งที่สามารถช่วยทำให้บุคคลอื่นๆ เกิดความเจริญงอกงามและพัฒนาการก้าวหน้าได้

พุทธทาสภิกขุ (2529) ได้แสดงทัศนะถึงครูไว้หลายประเด็นว่าครูคือผู้สร้างโลกโดยผ่านทางเด็กเพื่อสร้างให้เด็กเป็นคนดี และเป็นผู้ใหญ่ที่ดีครูตามหลักธรรมในพุทธศาสนา หมายถึง บิฑามารดาซึ่งเป็นครูคนแรก ต่อมาก็คือครูที่โรงเรียนซึ่งทำหน้าที่ร่วมกันโดยอบรมสั่งสอนให้เกิดนิสัย มารยาท วัฒนธรรมและคุณสมบัติต่างๆ

คำว่า ครู แปลตามพยัญชนะ แปลว่าหนักแต่ความหมายนั้นเลยไปถึงว่าเป็นผู้ทำหน้าที่อันประเสริฐสุด เป็นผู้นำทางวิญญานของสัตว์โลกไปสู่จุดหมายปลายทาง

ทางที่พึงปรารถนา ครูเป็นสถาบันใหญ่ที่ครอบงำโลกคุ้มครองโลกเช่นเดียวกับศาสนา ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก เป็นผู้เปิดประตูให้สัตว์ออกจากคอกแห่งอวิชา ครูเป็นบุรุษนิยบุคคลเป็นเจ้าหน้าที่ที่ยิ่งใหญ่ ครูเป็นที่เคารพสักการะของมนุษย์เป็นผู้ปั้นโลก สร้างโลกให้งดงามให้สงบและให้มีคุณค่า

คำว่า ครู ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า " TEACHERS " มีความหมายดังนี้ (ยนต์ ชุ่มจิต, 2531)

T (Teaching) การสอนหมายถึงการอบรมสั่งสอนศิษย์ให้มีความรู้ความสามารถในวิชาการทั้งหลายทั้งปวง

E (Ethics) จริยธรรม หมายถึง หน้าที่ในการอบรมจริยธรรมให้แก่ นักเรียนนอกเหนือการสั่งสอนในด้านวิชาความรู้โดยทั่วไป

A (Academic) วิชาการ หมายถึง ครูต้องมีความรับผิดชอบในทางวิชาการอยู่เสมอ

C (Cultural Heritage) การสืบทอดวัฒนธรรม หมายถึง ครูต้องมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม จากคนรุ่นหนึ่งให้ตกทอดไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งหรือรุ่นต่อไป

H (Human Relationship) มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การมีมนุษยสัมพันธ์อันดีของครูต่อบุคคลทั่วไป

E (Evaluation) การประเมินผล หมายถึง การประเมินผลการเรียนการสอนนักเรียน

R (Research) การวิจัย หมายถึง ครูต้องเป็นนักแก้ปัญหาเพราะการวิจัยเป็นวิธีการแก้ปัญหา และการศึกษาหาความรู้ความจริงที่เชื่อถือได้โดยวิธีการที่เชื่อถือได้

S (Service) บริการ หมายถึง การให้บริการ คือครูต้องให้บริการแก่สังคมหรือบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

โกสินทร์ รังสยาพันธ์ (2530) ได้สรุปความหมายของคำว่า "ครู" ไว้หลายประการ ดังนี้

ครู คือ บุชนียบบุคคล

ครู เป็นเช่นเดียวกับพระพุทธเจ้า คือเป็นกัลยาณมิตร

ครู เป็นผู้นำหรือมัคคุเทศก์ทางวิญญาณ

ครู เป็นผู้ปล่อยสัตว์ออกจากคอกแห่งวิชามาสู่แสงสว่างแห่งปัญญา

ครู คือ แพทย์ผู้รักษาป้องกันโรคความโง่หรือวิชาของมนุษย์

ครู เป็นพ่อแม่คนที่สองของศิษย์

ครู คือ ผู้สร้างคนและสร้างโลก

ครู เป็นกระจกเงาและเป็นแบบอย่างของศิษย์

ครู คือ แม่พิมพ์ของชาติ

ครู คือ ชาวสวนและช่างปั้นหม้อ

ครู คือ ทหารเอกของชาติ

ครู คือ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change agent)

ครู คือ ผู้กลมเกลียวหรือผู้สร้างสังคมประกิต (Socializing agent)

ครู คือ นักปฏิบัติในสนามรบทางการศึกษา

ครู คือ ผู้ใช้อาวุธลับของชาติ

ครู คือ กระจกเงาของเด็ก

ครู คือ วิศวกรสังคม

ครู คือ ผู้กุมความเป็นความตายของชาติไว้ในกำมือ

สรุป คำว่า "ครู" มีความหมายได้หลายนัย ความหมายดั้งเดิมหมายถึง ผู้เปิดประตูทางวิญญาณของศิษย์ไปสู่คุณธรรมชั้นสูง แต่ในปัจจุบันคนทั่วไปเข้าใจครู ในฐานะผู้อบรมสั่งสอนถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ศิษย์ เป็นผู้ที่มีความหนักแน่นควรแก่การเคารพของศิษย์

2) คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์

ครูมีความสำคัญยิ่งต่อการให้การศึกษา เพื่อสร้างและพัฒนาคนให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างราบรื่นนักการศึกษาจึงได้ทำการศึกษา ค้นคว้าเกี่ยวกับคุณสมบัติต่างๆที่ดีของครูที่สังคมต้องการและเห็นว่าจำเป็นสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพ

ครูเพื่อจะได้นำมาเป็นหลักเกณฑ์ในการผลิตครูให้มีคุณภาพ คุณสมบัติที่ดีของครูย่อมมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงให้สอดคล้องกับหลักสูตรและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี ดังนั้นครูจำเป็นต้องพยายามพัฒนาคุณภาพของตนให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ คุณสมบัติที่ดีของครูมีผู้กล่าวไว้ ดังนี้

พระพุทธเจ้า ทรงตรัสถึงคุณลักษณะของครูที่ดีไว้ 7 ประการ (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2471) คือ

- 1) ครูต้องประพฤติตนให้เป็นที่รักของศิษย์ และบุคคลทั่วไปยึดมั่นในพรหมวิหารธรรม เว้นอคติทั้งปวง
- 2) ครูต้องมีความหนักแน่น จิตใจมั่นคง ปฏิบัติตนน่านับถือ
- 3) ครูต้องเป็นผู้ได้รับการยกย่องว่ามีความประพฤติดีงาม มีความซื่อสัตย์สุจริตอยู่เนืองนิตย์
- 4) ครูต้องเป็นผู้มีมานะในการตักเตือนสั่งสอนมีความเฉลียวฉลาดในการใช้ถ้อยคำ มีทั้งศาสตร์และศิลป์ในการถ่ายทอด
- 5) ครูต้องเป็นผู้มีความอดทนต่อคำตักเตือน ที่มีเจตนาดีเป็นที่ตั้ง
- 6) ครูต้องฉลาดในการสอน รู้จักสอนจากง่ายไปหายาก หรือสอนให้ลึกซึ้งตามลำดับ
- 7) ครูต้องแนะนำในทางที่ถูกที่ควร ไม่แนะนำออกนอกกลุ่มนอกทาง หรือแนะนำในทางเสื่อม

ธนู แสงศักดิ์ (2505) มีความเห็นว่าลักษณะของครูที่ดีมี 4 ประการคือ

- 1) มีความสัมพันธ์กับนักเรียนดี
- 2) รักในอาชีพครู
- 3) มีคุณสมบัติส่วนตัวดี
- 4) มีรูปร่างดี

บุญถิ่น อัตถากร (2515) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีของครูไว้ 3 ประการ

- 1) ครูต้องเป็นผู้มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน หมั่นแสวงหาความรู้เหล่านั้นอยู่เสมอ

2) ครูต้องเป็นผู้เปี่ยมด้วยคุณธรรมและวัฒนธรรมรวมทั้งมีสุคตินิยมด้วย

3) ครูต้องเป็นผู้มีความสามารถในการกลวิธีการสอนสามารถถ่ายทอดความรู้และวิถีทางแห่งปรัชญามีความสามารถในการอบรม และชักจูงผู้เรียนไปสู่หนทางอันดีงาม

सारोช บัศวรี (2515) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับความเป็นครูที่ดี ในด้านสมรรถภาพว่า ผู้ที่มีสมรรถภาพในการเป็นครูจะต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

1) สามารถทำการสอนได้อย่างดี โดยรู้จัก

(1) ใช้หลักจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้

(2) ใช้หลักการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็ก

(3) ทำบรรยากาศให้เหมาะสมที่จะเกิดการเรียนรู้

(4) วางแผนสำหรับการสอนอย่างละเอียดถี่ถ้วน

(5) ใช้วิธีสอนแบบต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

(6) ใช้แบบทดสอบชนิดต่างๆ เพื่อวัดผลการเรียนและเพื่อวิเคราะห์แก้ไขและรู้จักการวัดผลโดยทั่วไป

(7) ปกครองชั้นและบริหารงานชนิดต่างๆ ของชั้นได้อย่างเรียบร้อยราบรื่นและปฏิบัติงานธุรการต่างๆ ของโรงเรียนได้

2) สามารถอบรมแนะแนวและปกครองได้อย่างดีโดยรู้จักในสิ่งต่อไปนี้

(1) หลักการที่ว่า ถ้าทุกคนสร้างคุณธรรมและหลักธรรมต่างๆ ไว้ประจำตัวได้แล้วก็ย่อมจะปกครองตัวเองได้

(2) ใช้หลักการและวิธีการของการแนะแนว

(3) สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบิดามารดาและผู้ปกครอง

(4) ใช้ผลของการวิจัย และผลของการทดสอบต่างๆ ให้เป็นประโยชน์ในการอบรม

3) สามารถทำกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนได้เป็นอย่างดีโดยรู้จักในสิ่งต่อไปนี้

(1) ร่วมในการวางแผนจัดทำ "กิจกรรมในหลักสูตร" หรือกิจกรรม

ร่วมหลักสูตรชนิดต่างๆ

(2) รับหน้าที่และภาระในการปฏิบัติกิจกรรมเหล่านั้นตามแผน

(3) รักษาสัมพันธ์ภาพอันดีกับผู้ร่วมงานทั้งปวงของโรงเรียน

อารักษ์ กาญจนพิทักษ์ (2517) ได้สรุปคุณสมบัติที่เหมาะสมของครูตามข้อเสนอของสหพันธ์อาชีพครูแห่งโลก ไว้ดังนี้

- 1) ครูต้องเป็นบุคคลที่เข้าใจธรรมชาติของจิตใจของมนุษย์เป็นอย่างดี
- 2) ครูควรมีความคิดริเริ่ม รับผิดชอบ มีอารมณ์ขัน เสียสละ ขยัน

และอดทน

- 3) มีความสามารถอธิบายสิ่งต่างๆให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างแจ่มแจ้ง
- 4) มีสุขภาพกาย จิตใจดี เข้มแข็ง เข้าใจผู้อื่นได้ดี
- 5) มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ และมีสามัญสำนึก
- 6) มีความรู้ในวิชาที่ตนสอนเป็นอย่างดี
- 7) มีลักษณะน่าเคารพนับถือ และมีขันติธรรม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันได้ พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่ครูอาวุโส เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2522 (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2522) เกี่ยวกับลักษณะครูที่มีความเป็นครู (Teacherhood) จะต้องประกอบด้วยองค์ 3 คือ ความรู้ดี ความเป็นคนดีและความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และความดี

ก่อ สวัสดิพิบูลย์ (2517) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูที่ดี ไว้ดังนี้

- 1) ครูต้องรักเด็ก เข้าใจเด็กและเห็นอกเห็นใจเด็ก
- 2) ครูต้องมีความรู้ในวิชาชีพที่ตนสอนอย่างลึกซึ้ง
- 3) ครูต้องสามารถจัดหลักสูตรหรือบทเรียนให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของเด็ก

เด็ก

4) ครูต้องเชี่ยวชาญในการสอนวิชาประเภทต่างๆ

5) ครูต้องเอาใจใส่เด็กทั้งตัว มิใช่เอาใจใส่แต่เพียงว่าเด็กจะเรียนวิชานั้นวิชานี้หรือไม่

6) ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กในด้านวัฒนธรรม ศิลธรรม กิจนิสัย สุขนิสัยและอุปนิสัย

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2523) ได้กล่าวถึงลักษณะของครูที่ดี ไว้ดังนี้

1) ผู้สอนจะต้องมีความรู้หลายด้าน เช่น

(1) มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนรู้ถึงเหตุผลที่มาของความรู้ มองเห็นความสำคัญและความสัมพันธ์ของความรู้นั้น

(2) ผู้สอนควรรู้จักผู้เรียน

(3) ผู้สอนควรมีความรู้ ในเรื่องการบริหารงานโดยเฉพาะงานทางด้านวิชาการ การเตรียมการสอนและการประเมินผล เป็นต้น

2) ผู้สอนควรมีความรักและความศรัทธาในตัวผู้เรียนให้เกียรติและพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้เรียนอยู่เสมอ พร้อมทั้งรักในวิชาที่ตนสอนและศรัทธาในวิชาชีพครู

3) ผู้สอนควรมีความสามารถปฏิบัติการสอนได้อย่างหลากหลายวิธี

กองมาตรฐานวิชาชีพครู สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2526) ได้สรุปผลการศึกษาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามคุณลักษณะในจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ. 2526 จากการสัมภาษณ์และสอบถามครูประจำการที่ได้รับการคัดเลือกจากคุรุสภาให้เป็นครูผู้ปฏิบัติงานมีผลงานดีเด่น ครูผู้อุทิศตนเพื่อคุณธรรมและมาตรฐานแห่งวิชาชีพครู และครูผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างปรากฏว่าคุณลักษณะทั้ง 18 ประการ ควรมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ดังต่อไปนี้

1) คุณลักษณะมุ่งมั่นในผลงาน

ครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีความเห็นตรงกันว่า พฤติกรรมที่ครูควรมีมากที่สุด คือ ศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจรู้จุดมุ่งหมายของหลักสูตรรู้จุดประสงค์ของการเรียนรู้ เตรียมการสอน ถ่ายทอดเนื้อหาวิชาได้อย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์ใช้เทคนิคการสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ผลิตสื่อเตรียมสื่อและใช้สื่อการเรียน ประเมินผลก่อนสอน ขณะสอนและหลังสอน

2) คุณลักษณะตรงต่อเวลา

ครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีความเห็นตรงกันว่า พฤติกรรมที่ครูควรจะมีมากที่สุดคือ รักษาเวลาที่นัดหมายเข้าสอนและเลิกสอนตรงเวลาและทำงานสำเร็จครบถ้วนตามเวลา

3) คุณลักษณะยุติธรรมในการตัดสินผลการเรียน

ครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีความเห็นตรงกันว่า พฤติกรรมที่ครูควรจะมีมากที่สุด คือ ให้คะแนนถูกต้องตามความเป็นจริงตรงตามแนวและเกณฑ์ที่วางไว้

4) คุณลักษณะยุติธรรมในการตัดสินปัญหา

ครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีความเห็นตรงกันว่า พฤติกรรมที่ครูควรจะมีมากที่สุด คือ พยายามเข้าใจสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาก่อนที่จะหาทางแก้ปัญหาลงโทษเด็กโดยใช้เหตุผล สามารถตัดสินปัญหาต่างๆได้อย่างมีเหตุผลถูกต้องเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น

5) คุณลักษณะมีพฤติกรรมที่เป็นประชาธิปไตย

ครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีความเห็นตรงกันว่า พฤติกรรมที่ครูควรจะมีมากที่สุด คือ สอนให้เด็กรู้จักหน้าที่และสิทธิยอมรับและปฏิบัติตามความคิดที่มีเหตุผลเป็นหลัก โดยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นเกณฑ์ ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนเข้าใจกระบวนการ และวิถีทางในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ยอมรับบทบาทหน้าที่ซึ่งกันและกัน

6) คุณลักษณะปฏิบัติตามกฎและระเบียบ

ครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีความเห็นตรงกันว่า พฤติกรรมที่ครูควรจะมีมากที่สุดคือ ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งการโดยชอบด้วยกฎหมาย และระเบียบแบบแผนของสถานศึกษา ปฏิบัติตามระเบียบพระราชบัญญัติครูพระราชบัญญัติข้าราชการครู พระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือน ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ระเบียบของหน่วยงานและสถานศึกษา

7) คุณลักษณะมีความพยายามในการสอน

ครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีความเห็นตรงกันว่า พฤติกรรมที่ครู

ควรมีมากที่สุด คือ พยายามศึกษาและหาวิธีแก้ไขการสอนให้มีประสิทธิภาพ

8) คุณลักษณะตั้งใจสอน

ครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีความเห็นตรงกันว่า พฤติกรรมที่ครูควรจะมีมากที่สุด คือ ตั้งใจในการทำหน้าที่ให้ดีที่สุด เอาใจใส่ต่อผลการเรียนของนักเรียนกระตือรือร้นในการเพิ่มประสบการณ์ เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน ทำงานตามหน้าที่อย่างสม่ำเสมอให้เด็กได้รับความรู้

9) คุณลักษณะสามารถควบคุมอารมณ์

ครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีความเห็นตรงกันว่า พฤติกรรมที่ครูควรจะมีมากที่สุด คือ อดทนอดกลั้นต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ และไม่โกรธง่ายเมื่อถูกนักเรียนรบกวน

10) คุณลักษณะอดทนเมื่อเกิดอุปสรรคในการสอนครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีความเห็นตรงกันว่า พฤติกรรมที่ครูควรจะมีมากที่สุด คือ อดทนที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงไม่ทอดทิ้งในการสอน

11) คุณลักษณะใช้วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนให้คุ้มค่า ครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีความเห็นตรงกันว่า พฤติกรรมที่ครูควรจะมีมากที่สุด คือ วางแผนจัดหางบประมาณ จัดระบบการใช้อุปกรณ์ รู้จักเก็บทุนบำรุงรักษาและใช้วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างประหยัด

12) คุณลักษณะศรัทธาในอาชีพครู

ครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีความเห็นตรงกันว่า พฤติกรรมที่ครูควรจะมีมากที่สุด คือ รักที่จะให้ความรู้อบรมสั่งสอนศิษย์ ไม่กระทำการใดๆ ให้เสื่อมเสียเกียรติและชื่อเสียงของครู ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมมีอุดมการณ์ในการทำงาน ขวนขวายหาความรู้ในวิชาชีพครู มีความภาคภูมิใจในอาชีพครู

13) คุณลักษณะซื่อสัตย์ต่ออาชีพครู ครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีความเห็นตรงกันว่า พฤติกรรมที่ครูควรจะมีมากที่สุด คือ ไม่เอาเปรียบและหาผลประโยชน์จากเด็ก ไม่อาศัยหน้าที่การงานแสวงหาประโยชน์ ไม่นำผลงานทางวิชาการของตนไปใช้ในทางทุจริตไม่นำผลงานของผู้อื่นมาแอบอ้างเป็นผลงานของ

ตนรักษาความลับของนักเรียน เพื่อนร่วมงานและสถานศึกษา

14) คุณลักษณะสุภาพเรียบร้อย

ครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีความเห็นตรงกันว่า พฤติกรรมที่ควรควรมีมากที่สุด คือ แต่งกายเหมาะสมตามระเบียบ รู้จักวางตัวให้เหมาะสมกับกาลเทศะ ใช้ถ้อยคำและวาจาสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ

15) คุณลักษณะยึดมั่นในศาสนา

ครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีความเห็นตรงกันว่า พฤติกรรมที่ควรควรมีมากที่สุด คือ เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาตามโอกาสอันควร ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนา ไม่แสดงอาการหรือวิจารณ์ศาสนาในทางเสื่อมเสีย

16) คุณลักษณะมนุษยสัมพันธ์

ครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีความเห็นตรงกันว่า พฤติกรรมที่ควรควรมีมากที่สุด คือ ไม่เอาเปรียบผู้อื่นมีความจริงใจต่อผู้อื่นประสานประโยชน์และปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้

17) คุณลักษณะบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชน

ครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีความเห็นตรงกันว่า พฤติกรรมที่ควรควรมีมากที่สุด คือ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เข้าร่วมกิจกรรมและให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชน อบรมสั่งสอนนักเรียนให้รักษาสาธารณสมบัติ

18) คุณลักษณะความสามัคคี

ครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีความเห็นตรงกันว่า พฤติกรรมที่ควรควรมีมากที่สุด คือ ช่วยเหลือกันในหน้าที่การงานและร่วมมือกันหาทางแก้ไขปัญห
พะยอม แก้วกำเนิด(2527)ได้กล่าวถึงครูในความมุ่งหมายของกรมสามัญ
ศึกษา ว่า

1) รู้รัก และรับผิดชอบปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของครู ด้วยความขยันหมั่นเพียรและมีน้ำใจ

2) มีความรู้ความสามารถและคุณธรรมในวิชาการโดยเฉพาะวิชาที่สอน

3) มีความรู้ความเข้าใจความสามารถในหลักสูตรจิตวิทยา และเทคนิค

การสอน

4) มีความรู้ความเข้าใจและความตั้งใจที่จะปฏิบัติงาน ให้ได้ผลตามนโยบายของกรมสามัญศึกษา

5) มีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจสังคมท้องถิ่น

6) มีความมุ่งมั่นและอุดมการณ์ที่จะทำงานเพื่อพัฒนาเยาวชน โรงเรียนท้องถิ่นและชาติบ้านเมือง

7) มีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี ประพฤติตามระเบียบวินัยของทางราชการและนโยบายของรัฐบาล

8) มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความเป็นประชาธิปไตย โดยสร้างความสามัคคีในหมู่คณะและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

9) สร้างและพัฒนามาตรฐานคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัว

10) มุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองทั้งด้านวิชาการและความประพฤติ บุคลิกภาพ ศีลธรรมวัฒนธรรมและ เป็นแม่แบบที่ดี

สะอาด พิมพ์สวัสดิ์ (2528) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคณะกรรมการรักษาวินัยข้าราชการครู ที่จัดพิมพ์เป็นคู่มือการรักษาวินัยข้าราชการครู ประกอบด้วย

1) มีความรู้ดี หาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

2) มีความสามารถในการปฏิบัติงาน

3) มีความประพฤติดีตามหลักธรรมทางศาสนา

4) รักษาวินัยดี ปฏิบัติตามวินัยโดยเคร่งครัดครบถ้วน

5) กระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์

6) สอนและอบรมศิษย์โดยใช้หลักวิชาการศึกษา มีความรักและเมตตาต่อศิษย์ทุกคน ติดตามส่งเสริมแก้ไขการเรียนและความประพฤติของศิษย์

7) ละเว้นอบายมุขได้อย่างเด็ดขาด โดยเฉพาะสุรา การพนันและบุหรี่

8) มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา ท้องถิ่นและสังคม

9) ดำรงชีวิตอย่างเรียบง่ายและประหยัด

10) แต่งกายสุภาพเรียบร้อยทุกโอกาส

พระธรรมญาณมุนี (2530) กล่าวว่าครูควรมีคุณธรรมที่จำเป็น 4 ประการ คือ

1) ความรักงานการสอนและตระหนักในหน้าที่ครูอยู่เสมอ

2) ความมีระเบียบวินัยไม่ประพฤตินอกกรอบของศีลธรรม

3) ความรู้จักเด็กรู้จักผู้ใหญ่ คือรู้เขารู้เรา

4) ความจริงใจและบริสุทธิ์ใจต่อหน้าที่หรือต่อวิชาชีพครู คือมีศรัทธาต่อวิชาชีพครูไม่เบือนหน้า

พนัส หันนาคินทร์ (2530) ได้กล่าวถึงครูดีในทัศนะของนักการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1) คุณสมบัติส่วนตัวได้แก่มีความประพฤติดีมีสติปัญญาสูง มีสุขภาพทางกายแข็งแรงมีสุขภาพจิตดี บุคลิกภาพดี ตรงต่อเวลา มีความสามารถในการพูดสื่อสาร และมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน

2) คุณสมบัติทางด้านวิชาชีพได้แก่ มีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน มีความคิดริเริ่มและสนใจต่องานวิชาชีพครู

3) มีความสามารถในการดำเนินการสอนได้แก่ความสามารถในการปรับบทเรียนให้เหมาะสมกับนักเรียน เข้าใจนักเรียน กระตุ้นนักเรียนให้สนใจการเรียน และตั้งใจเรียน

4) มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้แก่ นักเรียน คณะครู ผู้ปกครอง และบุคคลภายนอก

ยนต์ ชุ่มจิต (2531) กล่าวถึงคุณลักษณะของครูที่ดีจะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะดังนี้

1) มีบุคลิกภาพดี หมายถึงมีบุคลิกภาพทางกายและใจ เช่นมีความสง่าผ่าเผย แต่งกายเรียบร้อย พูดจาไพเราะอ่อนหวาน สงบเสงี่ยม น้ำเสียงชัดเจน มีลักษณะเป็นผู้นำ

2) มีคุณสมบัติส่วนตัวดี เช่นมีสติปัญญาดี มีความเฉลียวฉลาด มีความรอบรู้ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นในตนเอง กระตือรือร้น

- 3) มีความสามารถในการสอนและการปกครอง
- 4) มีความประพฤติดี เช่น ละเว้นอบายมุขทั้งปวง มีกาย วาจา ใจ สุจริต ไม่ผิดใฝ่ในทางชั่ว
- 5) มีคุณธรรม จรรยาบรรณสูง เช่น ซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพครู เสียสละ มีเมตตาเป็นบุพนิยบุคคลของนักเรียนทั้งในและนอกโรงเรียน
- 6) มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีอัธยาศัยไมตรีกับบุคคลทั่วไป ทั้งเพื่อนร่วมงาน นักเรียนและผู้ปกครอง

กรมวิชาการ (2534) กล่าวถึง ครูที่ดีจะต้องมีลักษณะ 2 ประการ คือ

- 1) มีคุณธรรมประจำตน กล่าวคือ

(1) มีความเมตตา ซึ่งมีพฤติกรรมที่แสดงออกดังนี้

- การให้ไม่ว่าจะเป็นการให้สิ่งของ ให้ความรู้ ให้อภัย
- พูดจาอ่อนหวานไพเราะและมีประโยชน์
- ร่วมแก้ปัญหาหรือให้แนวทางอย่างสร้างสรรค์
- ยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน
- ให้ความรู้โดยไม่ปิดบังอำพราง
- ไม่ผูกพยาบาทต่อเพื่อนครูและหรือนักเรียน
- ไม่ข่มขู่ดูหมิ่นเสียดสี
- ป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน
- ให้ความช่วยเหลือเมื่อนักเรียนเดือดร้อน
- ชักถามเหตุผลเมื่อนักเรียนทำความผิดก่อนลงโทษ
- ยกย่องชมเชยนักเรียนทำดี
- อุทิศเวลาให้บริการทั้งในและนอกเวลาราชการ

(2) มีความรับผิดชอบ ซึ่งมีพฤติกรรมที่แสดงออก ดังนี้

- ความรับผิดชอบต่อตนเอง ปกป้องตนเองให้ปลอดภัยจาก

อันตรายเช่นไม่สูบบุหรี่ ควบคุมจิตใจไม่ตกเป็นทาสของกิเลส รู้จักประมาณตนตามฐานะของตนเอง

- ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน ตรงเวลาไม่ละเลยทอดทิ้ง หรือหลีกเลี่ยงงานขยันหมั่นเพียรเอาใจใส่อดทนในการทำงานมีความละเอียดรอบคอบในการทำงานพยายามปรับปรุงการทำงานให้ดียู่เสมอป้องกันความบกพร่อง เสื่อมเสียในงานที่รับผิดชอบ มุ่งมั่นในผลงาน ทำงานให้บรรลุจุดประสงค์ปฏิบัติหน้าที่ให้ครบถ้วนตามขั้นตอนของการทำงาน ใช้เวลาอย่างมีคุณค่า

- ความรับผิดชอบในการทำงานของตน ไม่บิดเบือนรับผิดชอบของตนให้กับคนอื่นพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขให้ได้ผลดียิ่งขึ้น กล้าเผชิญกับความจริง ปฏิบัติแต่สิ่งที่ทำให้เกิดผลดี

- ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมร่วมมือแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น งดเว้นการกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ส่วนรวม ดูแลรักษาสาธารณสมบัติประพฤติปฏิบัติตนตามระเบียบกฎเกณฑ์ของ ส่วนรวม สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าแก่ส่วนรวม ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น

2) มีความสามารถในการทำหน้าที่ กล่าวคือ

(1) มีความสามารถในการด้านการสอน ซึ่งมีพฤติกรรมที่แสดงออกดังนี้

- เข้าใจหลักสูตรและสามารถเชื่อมโยงหลักสูตรกับการสอนได้
- จัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้เหมาะสมกับการเรียนของ

นักเรียน

- ใช้กิจกรรมการสอนและเทคโนโลยีใหม่ๆประกอบการสอน
- มีความสามารถในการถ่ายทอด
- ใช้สื่อการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาวิชาสอน
- ใช้คำถามที่จะนำไปสู่ความคิดเห็น
- ใช้เทคนิคการเสริมแรงอย่างถูกต้อง
- มีความสามารถในการสร้างเครื่องมือประเมินผล
- ดำเนินการวัดผล และประเมินผลได้ถูกต้อง และนำผลการ

วัดการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน

- สามารถใช้วิธีสอนซ่อมเสริม เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของ

นักเรียน

- เผยแพร่เทคนิคการสอนใหม่ๆ ให้เพื่อนครูตามสมควร
- (2) ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอน มีพฤติกรรมดังนี้
 - ใช้เทคนิคต่างๆในการให้คำปรึกษา และแก้ปัญหาแก่นักเรียน
 - จัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมจริยธรรม และความคิดริเริ่ม

สร้างสรรค์

- จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะประชาธิปไตย
- (3) ด้านการพัฒนาและบริการชุมชน มีพฤติกรรม แสดงออกดังนี้
 - เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน
 - ร่วมมือกับโรงเรียนเพื่อพัฒนาชุมชน
 - ประสานงานกับชุมชนเพื่อพัฒนาโรงเรียน

จากที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์นั้น ครูต้องเป็นคนที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้การศึกษาโดยไม่บกพร่อง เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก เป็นคนดีของสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม

2.2 บทบาทและหน้าที่ของครูมัธยมศึกษา

การมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณธรรม ความรู้ความสามารถ และทักษะต่อจากระดับประถมศึกษาเพื่อผู้เรียนจะได้ค้นพบความต้องการความสนใจ และความถนัดของตนเองทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ เป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาหรือเพื่อเพียงพอแก่การประกอบ การงานอาชีพที่ตนถนัดทั้งอาชีพอิสระและรับจ้างรวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนา คุณธรรม จริยธรรมและทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับการประกอบการทำงานอาชีพ และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีสันติสุข (แผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2535, ข้อ 3.3)

การมัธยมศึกษา มีหน้าที่พัฒนาผู้เรียนเกี่ยวกับการปรับตัว การบูรณาการ

การจำแนกความแตกต่าง การปลูกฝังประชาธิปไตย การเตรียมเพื่อการศึกษา ต่อการสำรวจความถนัดและความสนใจ สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดบทบาทหน้าที่ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา คือ ความต้องการของรัฐ ความต้องการของสังคม ความต้องการของผู้เรียนจุดหมายของการศึกษามัธยมศึกษาและหลักสูตรโรงเรียน มัธยมศึกษาที่มีบทบาท และหน้าที่ในการจัดสอนวิชาที่เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต สำรวจความถนัด และความสนใจของผู้เรียนและจัดสอนวิชาชีพหรือวิชาการที่เป็น พื้นฐานในการประกอบอาชีพ และการศึกษาต่อให้สอดคล้องกับความถนัดและความ สนใจของผู้เรียนถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมและปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงปรารถนา เพื่อให้วัยรุ่นที่จะเป็นผู้ใหญ่เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ให้บริการและประสานสัมพันธ์ อันดีกับชุมชน

สุจินต์ วิสวธีรานนท์ (2525) กล่าวว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาจะต้องให้ แนวทางแก่ผู้เรียนในการสำรวจความสามารถ และความสนใจ ทำการวิเคราะห์ หรือตัดสินใจความต้องการพิเศษของนักเรียนแต่ละคนและแนวทางไปสู่เป้าหมายที่พึง ปรารถนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะต้องทำหน้าที่สำคัญในการ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สำรวจตัวเองและการกระทำการนี้สืบเนื่องไป ในระดับ มัธยมศึกษาตอนปลายต่อไปด้วย แล้วจึงทำหน้าที่แนะแนวทางในด้านการศึกษา การเลือกอาชีพ และการเข้าสังคมโดยจัดบริการแนะแนวขึ้นในโรงเรียน

คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิบัติการศึกษา (2518) ได้กำหนดบทบาทครู ที่พึงประสงค์ไว้ดังนี้

1) บทบาทเฉพาะตัว

(1) เป็นผู้รักการอ่าน การค้นคว้าปรับปรุงตนเองให้ทันสมัย มั่นใจ และศรัทธาในอาชีพครู

(2) เป็นผู้มีความเป็นตัวของตัวเอง กล้าแสดงออก เพื่อเผยแพร่ ความคิดความรู้ต่อสาธารณะ และเพื่อพัฒนาวิชาชีพของตน

(3) เป็นผู้ประพฤติและวางตนอยู่ในกรอบศีลธรรมจรรยาที่ยอมรับใน ชุมชน

(4) เป็นผู้ประกอบอาชีพพอควรแก่อัตรา ฐานะยากัน มัธยม
ไม่เห็นแก่ความเจริญทางวัตถุเกินกว่าคุณธรรมและจริยธรรม

2) บทบาทต่อนักเรียน

(1) เป็นผู้ช่วย และแนะนำให้นักเรียนมีหลักรู้จักศึกษาค้นคว้า และ
เลือกทางของตนเองอย่างอิสระ

(2) เป็นผู้ฝึกให้นักเรียนสามารถทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์
รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และมีวินัยในตนเอง

(3) เป็นผู้สนใจศึกษาธรรมชาติของศิษย์ ให้ความรักเอาใจใส่ศิษย์
จัดช่องว่างระหว่างครูกับศิษย์

(4) เป็นผู้ศึกษาความสนใจ ความถนัด ความสามารถของนักเรียน
และหาทางส่งเสริมแนะนำในการเลือกวิชาอาชีพให้นักเรียนได้อย่างเหมาะสม

(5) เป็นผู้ส่งเสริมให้นักเรียนฝึกฝนในคุณธรรม จริยธรรมเห็นคุณค่า
ของเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาติ

3) บทบาทต่อสังคม

(1) เป็นผู้มีความรู้ ความสนใจในการเกษตรและมีส่วนร่วมกิจกรรม
เกษตรในท้องถิ่นได้ดี

(2) เป็นผู้รักความยุติธรรม และกล้าต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมของ
สังคมด้วยสติปัญญาตามกระบวนการที่เหมาะสม

(3) เป็นผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านต่างๆของท้องถิ่นเพื่อสร้างความ
สัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

(4) เป็นผู้ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย แก่ชุมชน
โดยประพฤติตนเป็นแบบอย่างและชักนำผู้อื่นให้ปฏิบัติตามโอกาสที่เหมาะสม

ครู เป็นบุคคลสำคัญที่จะทำให้หลักสูตรสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด
เพราะครูเป็นผู้นำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ (สุจริต เพียรชอบ, 2525) ได้กล่าวถึง
บทบาทของครูต่อการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนี้

1) ทำความเข้าใจกับหลักสูตร ตลอดหลักสูตรวิชานั้นๆที่ตนสอนทั้งที่เป็น

วิชาบังคับและวิชาเลือก ศึกษาหาวิธีสอนต่างๆนำไปใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา

2) ใช้บริการ ครูอาจารย์จำเป็นต้องใช้บริการที่โรงเรียนจัดหาให้ เช่น ห้องสมุด ตลอดจนสื่อต่างๆ เพื่อนักเรียนจะได้มีความรู้กว้างขวางลึกซึ้ง

3) ประสานสัมพันธ์ ครูอาจารย์ต้องร่วมมือกันจัดทำคู่มือครูแบบฝึกหัดข้อทดสอบ อาจจะป็นระหว่างหมวด กลุ่มโรงเรียน หรือจังหวัด

4) สร้างสรรค์แผนการสอน ครูจะต้องทำโครงการสอน ซึ่งโครงการสอนประกอบด้วยวัตถุประสงค์ เนื้อหา ประสบการณ์การเรียนรู้ วิธีสอน กิจกรรม การประเมินผล

5) ปรับปรุงงานของตน เพื่อให้นำหลักสูตรแต่ละรายวิชาไปใช้ ในการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ ครูควรปรับปรุงงานด้านวิชาการให้ทันสมัย ทันการเปลี่ยนแปลงและเพื่อเป็นการเสริมสมรรถภาพทางการสอน โดยการศึกษาหาความรู้ด้วยตัวเอง

ในสังคมปัจจุบัน ครูมีบทบาทสำคัญอยู่ 3 ประการ คือ (สมศักดิ์ ศรีมาโนชน์, 2524)

- 1) เป็นผู้ให้การศึกษอบรมแก่นักเรียน
- 2) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงและแก้ปัญหาในชุมชน
- 3) เป็นผู้ปรับปรุงตัวเองเสมอ

หน้าที่ของครูเกี่ยวข้องกับบทบาทต่างๆ

- 1) หน้าที่ของครูตามบทบาทที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

(1) ตั้งจุดมุ่งหมายในการสอนโดยให้สอดคล้องกับความรู้ ทักษะและทัศนคติ ซึ่งเหมาะสมกับระดับชั้นเรียน

(2) จัดประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้ โดยให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้และส่งเสริมให้รู้จักใช้แหล่งวิทยาการมาใช้ในการเรียนการสอน

(3) สร้างบรรยากาศให้เกิดการทำงานร่วมกัน

(4) การประเมินผลการเรียนการสอนทั้งในด้านความสามารถความ

(5) ช่วยงานบริหารโรงเรียน เช่น การจัดการนิเทศ การช่วยดำเนินงานด้านสวัสดิการของโรงเรียน

2) หน้าที่ของครูตามบทบาทที่เกี่ยวข้องกับชุมชน

- (1) เป็นที่ปรึกษาของสมาชิกในชุมชน
- (2) เป็นผู้นำของสังคม และกิจกรรมด้านวัฒนธรรม พร้อมทั้งเรียนรู้สภาพของสังคม ทั้งด้านเศรษฐกิจ และวัฒนธรรม
- (3) สร้างและรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ปกครอง ประชาชน
- (4) จัดการศึกษาผู้ใหญ่ และกิจกรรมการศึกษาของสังคม
- (5) กระตุ้นให้ชุมชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- (6) ช่วยเหลืองานพัฒนา และบริการชุมชน
- (7) ทำงานกับสมาคมครูผู้ปกครองในการช่วยเหลือนักเรียนและผู้ปกครอง

ครอง

3) หน้าที่ของครูตามบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงตนเอง

- (1) มีทักษะในการปรับปรุงตนเอง
- (2) มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับปัญหากระบวนการศึกษาของประเทศ
- (3) มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม
- (4) ติดตามความเคลื่อนไหวทางการศึกษา
- (5) ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ ร่วมประชุมสัมมนา
- (6) ศึกษาพฤติกรรมเด็กเพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน

สรุปได้ว่า บทบาทและหน้าที่ของครูมัธยมศึกษา คือ มีบทบาทเป็นผู้ให้การศึกษาอบรมนักเรียน เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงปรับปรุง และแก้ไขปัญหาในสังคม เป็นผู้ปรับปรุงตัวเองอยู่เสมอและมีหน้าที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นพบความต้องการ ความสนใจความถนัดของตนเองทั้งในด้านวิชาการ วิชาชีพ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาหรือเพียงพอแก่การประกอบอาชีพ

2.3 จรรยาบรรณในการประกอบอาชีพครู

จรรยาบรรณ หมายถึง หนังสือแสดงความประพฤติหรือข้อกำหนด กิริยา ที่ควรปฏิบัติ ผู้ประกอบอาชีพหรือหน้าที่การงานทุกอย่าง จะต้องมีการปฏิบัติ ถูกต้องตามความนิยมของสังคม สังคมจึงจะมีระเบียบมีศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม (มานิต มานิตเจริญ, 2519)

จรรยาบรรณ หมายถึง ประมวลความประพฤติที่ผู้ประกอบอาชีพการ งานแต่ละอย่างกำหนดขึ้น เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียงและฐานะ ของสมาชิกอาจเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525)

กรมการศาสนา (2522) ได้ให้ความสำคัญของจรรยาบรรณไว้ ดังนี้

- 1) จรรยาบรรณช่วยควบคุมมาตรฐาน รับประกันคุณภาพและปริมาณที่ ถูกต้องในการประกอบอาชีพในการผลิตและการค้า
- 2) จรรยาบรรณช่วยควบคุมจริยธรรมของผู้ประกอบอาชีพและผู้ผลิต
- 3) จรรยาบรรณช่วยส่งเสริมมาตรฐานคุณธรรมและปริมาณที่ดีมีคุณค่าและ เผยแพร่ให้รู้จักเป็นที่นิยมเชื่อถือ
- 4) จรรยาบรรณช่วยส่งเสริมจริยธรรมของผู้ประกอบอาชีพและผู้ผลิต
- 5) จรรยาบรรณช่วยลดปัญหาอาชญากรรม ลดปัญหาการคดโกง นอจล เอรัดเอาเปรียบ ลดการปลอมปนเห็นแก่ตัวและเห็นแก่ได้ตลอดจนความมักได้ มักง่ายใจแคบไม่ยอมเสียสละ
- 6) จรรยาบรรณช่วยเน้นให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้น ในภาพพจน์ที่ดีของผู้มีคุณ ธรรม
- 7) จรรยาบรรณช่วยทำหน้าที่พิทักษ์สิทธิตามกฎหมาย สำหรับผู้ประกอบ อาชีพให้เป็นไปถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

จรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ. 2526 (สำนัก งานเลขาธิการคุรุสภา, 2526) มีดังต่อไปนี้

- 1) เลื่อมใสการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็น ประมุขด้วยความบริสุทธิ์ใจ
- 2) ยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นศาสนาอื่น

3) ตั้งใจสั่งสอนศิษย์ และปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เกิดผลดีด้วยความเอาใจใส่ อุทิศเวลาของตนให้แก่ศิษย์ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่การงานมิได้

4) รักษาชื่อเสียงของตนมิให้ขึ้นชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว ห้ามประพฤติการใดๆ อันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติและชื่อเสียงของครู

5) ถือปฏิบัติตามระเบียบและแบบธรรมเนียมอันดีงามของสถานศึกษาและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่การงานโดยชอบด้วยกฎหมาย และระเบียบแบบแผนของสถานศึกษา

6) ถ่ายทอดวิชาความรู้โดยไม่บิดเบือนและปิดบังอำพราง ไม่นำหรือยอมให้นำผลงานทางวิชาการของตนไปใช้ในทางทุจริตหรืออันเป็นภัยต่อมนุษยชาติ

7) ให้เกียรติแก่ผู้อื่นทางวิชาการ โดยไม่นำผลงานของผู้ใดมาแอบอ้างเป็นผลงานของตน และไม่เบียดบังใช้แรงงาน หรือนำผลงานของผู้อื่นไปเพื่อประโยชน์ส่วนตน

8) ประพฤติตนอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต และปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความเที่ยงธรรมไม่แสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ

9) สุภาพเรียบร้อย ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ รักษาความลับของศิษย์ ของผู้ร่วมงานและของสถานศึกษา

10) รักษาความสามัคคีระหว่างครู และช่วยเหลือกันในหน้าที่การงาน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531) มีขั้นตอนในการดำเนินงาน สร้างจรรยาบรรณครู 3 ขั้นตอน คือ

1) การกำหนดจรรยาบรรณ ได้แก่ การกำหนดจรรยาบรรณ มีอะไรบ้างซึ่งดำเนินการโดยการประชุมสมาชิกครู หรือประชุมผู้แทนของสมาชิกครูในกรณีที่สมาชิกจำนวนมากหรือ ไม่สะดวกที่จะประชุมกันทั้งหมด

2) การสร้างการยอมรับในจรรยาบรรณ ได้แก่ ให้สมาชิกทุกคนได้ยอมรับในจรรยาบรรณเพื่อเป็นแบบแผนที่จะต้องยึดถือปฏิบัติ การสร้างการยอมรับในจรรยาบรรณอาจทำได้โดยประชุมชี้แจงให้ทราบ การออกเป็นระเบียบคำสั่ง และการกล่าวคำปณิธานซึ่งหากจะให้ได้ผลดีแล้วควรกระทำทั้งใน 3 ลักษณะ คือออก

เป็นระเบียบหรือคำสั่งการแจ้งให้ทราบทั่วกันและการให้สมาชิกกล่าวคำปฏิญาณ

3) การส่งเสริมจรรยาบรรณ อันได้แก่ การที่กลุ่มวิชาชีพ (หรือชมรม) หรือหน่วยงานจัดให้มีกิจกรรมต่างๆ ในลักษณะที่ส่งเสริมให้สมาชิกปฏิบัติตามจรรยาบรรณเช่น การควบคุมดูแลและการประเมินจรรยาบรรณ การกำหนดให้รักษาจรรยาบรรณ เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการประเมิน

จากแนวความคิดดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ครูประจักษ์ผู้สร้างคนให้เป็นคนในความเป็นครูนั้นต้องประกอบด้วยความเป็นคนดี มีความรู้ดี และสามารถถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ได้ การที่อาชีพครูได้รับการยอมรับเป็นอาชีพชั้นสูงนั้น นอกจากองค์ประกอบการปฏิบัติตนที่กล่าวมาแล้ว จรรยาบรรณในการประกอบอาชีพครูนับว่าเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดควบคุมจริยธรรมของผู้ประกอบอาชีพอีกด้วย

กองมาตรฐานวิชาชีพครู สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2526) ได้ทำการศึกษาวิจัยคุณลักษณะ และพฤติกรรมของครูตามจรรยาบรรณและวินัยตามประเพณีของครู พ.ศ. 2526 พบว่า

จรรยาบรรณข้อที่ 1 คุณลักษณะ คือ เลื่อมใสการปกครองระบอบประชาธิปไตย พุทธิกรรมหลักที่แสดงถึงการเลื่อมใส การปกครองระบอบประชาธิปไตย และ ครูจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย พฤติกรรมบ่งชี้ ของพฤติกรรมหลักทั้งสองคือ ทั้งครูและนักเรียนจะต้องรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันปรึกษาหารือกัน ตัดสินใจร่วมกัน แบ่งกลุ่มกันทำงานแบ่งงานกันปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มและมติที่ประชุม

จรรยาบรรณข้อที่ 2 คุณลักษณะ คือ ยึดมั่นในศาสนา พฤติกรรมหลักคือการแสดงออกซึ่งความศรัทธาในศาสนาและไม่ลบหลู่ดูหมิ่นศาสนาอื่นมีพฤติกรรมบ่งชี้ดังนี้ เข้าร่วมกิจกรรมของศาสนาตามโอกาสอันควร ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา ไม่แสดงอาการหรือวิจารณ์ศาสนาในทางเสื่อมเสีย

จรรยาบรรณข้อที่ 3 คุณลักษณะ คือ มุ่งมั่นและตั้งใจทำงาน พฤติกรรมหลักคือ

1) ทำงานตามบทบาทหน้าที่อย่างสม่ำเสมอพฤติกรรมบ่งชี้ คือ ใช้เอกสาร

ประกอบการเตรียมการสอน ทำบันทึกการสอน สอนตามบันทึกการสอน ตรวจสอบ และติดตามผลการเรียนของนักเรียน บันทึกผลการเรียนของนักเรียนเป็นระบบ หาวิธีช่วยให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ ใช้ผลการเรียนเพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน

2) ไม่ละทิ้งหน้าที่การงาน มีพฤติกรรมบ่งชี้ คือ ทำงานให้เสร็จลุล่วง โดยไม่เลิกเสียกลางคัน

3) ศึกษาหาความรู้ในการนำมาประกอบการสอน พฤติกรรมบ่งชี้ คือ เข้ารับการอบรม เข้าร่วมสัมมนา ศึกษาจากวารสารทางวิชาการ ศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุด เขียนบทความ

4) สอนนักเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ พฤติกรรมบ่งชี้ คือ สอนบ่อย ใช้วิธีสอนหลายๆวิธี สอนเต็มความสามารถ สอนแล้วบรรลุตามวัตถุประสงค์

5) ควบคุมอารมณ์ พฤติกรรมบ่งชี้ คือ อดทน อดกลั้นต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ ไม่โกรธง่ายเมื่อถูกนักเรียนรบกวน

6) ใช้วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างคุ้มค่ามีพฤติกรรมบ่งชี้ คือ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวัสดุเหลือใช้ให้เป็นประโยชน์ เก็บบำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน อุปกรณ์ที่ชำรุดสามารถซ่อมได้ ให้ซ่อมใช้ได้อีก ใช้วัสดุอุปกรณ์ที่หาได้ในท้องถิ่น

7) ตรงต่อเวลา พฤติกรรมบ่งชี้คือรักษาเวลาที่นัดหมายเข้าสอนและเลิกสอนตรงเวลาทำงานสำเร็จครบถ้วนตามเวลา

จรรยาบรรณข้อที่ 4 คุณลักษณะ คือ ศรัทธาในอาชีพครู พฤติกรรมหลัก คือรักษาชื่อเสียงของตนและอาชีพครู มีพฤติกรรมบ่งชี้ คือ ไม่กระทำการใดๆ ที่จะทำให้เสื่อมเสียเกียรติและชื่อเสียงของอาชีพครู ให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่ครูจัด ขวนขวายหาความรู้ในวิชาชีพครู พูดถึงแต่สิ่งที่ดีของอาชีพครูได้แม้เมื่ออาชีพครูถูกกล่าวหาในทางที่ไม่ดี

จรรยาบรรณข้อที่ 5 คุณลักษณะ คือ ยึดมั่นในระเบียบและธรรมเนียมอันดีงาม พฤติกรรมบ่งชี้ คือ

1) ปฏิบัติตามระเบียบของหน่วยงานและสถานศึกษาพฤติกรรมบ่งชี้ คือ ปฏิบัติตามระเบียบของหน่วยงานและสถานศึกษา

2) ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาพฤติกรรมบ่งชี้ คือ ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งการโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบแบบแผนของสถานศึกษา

3) ปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมอันดีงามพฤติกรรมบ่งชี้ คือ ปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมอันดีงามของสถานศึกษา

จรรยาบรรณข้อที่ 6 คุณลักษณะคือซื่อสัตย์ต่อตนเองทางวิชาการพฤติกรรมหลัก คือ

1) ถ่ายทอดวิชาความรู้โดยไม่บิดเบือน พฤติกรรมบ่งชี้ คือ สอนตรงตามเนื้อหาของหลักสูตร สอนตรงตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้

2) ถ่ายทอดวิชาความรู้อย่างไม่บิดบัง พฤติกรรมบ่งชี้ คือ สอนได้ครบตามเนื้อหาของหลักสูตร สอนได้ครบตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้

3) ไม่นำหรือยอมให้นำผลงานทางวิชาการของตน ไปใช้ในทางเสื่อมเสียพฤติกรรมบ่งชี้ คือ ไม่นำหรือยินยอมให้นำผลงานที่เป็นความลับไปเปิดเผย ไม่นำหรือยินยอมให้นำผลงานของตนไปใช้ในทางที่เป็นอันตรายต่อผู้อื่น

จรรยาบรรณข้อที่ 7 คุณลักษณะ คือ ซื่อสัตย์ต่อผู้อื่นทางวิชาการ พฤติกรรมหลัก คือ

1) ให้เกียรติแก่ผู้อื่นทางวิชาการ โดยไม่นำผลงานของผู้อื่นมาแอบอ้างเป็นผลงานของตน พฤติกรรมบ่งชี้ คือ ระบุชื่อเจ้าของผลงานที่ตนนำมาใช้ แนะนำและเผยแพร่ผลงานที่ดีของผู้อื่นให้บุคคลทั่วไปได้ทราบ

2) ไม่เบียดบังใช้แรงงานของผู้อื่นไปเพื่อประโยชน์ของตนพฤติกรรมบ่งชี้ คือ ไม่เบียดบังใช้แรงงานของผู้อื่นไปเพื่อประโยชน์ของตน

จรรยาบรรณข้อที่ 8 คุณลักษณะ คือ ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ พฤติกรรมหลัก คือ

1) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์พฤติกรรมบ่งชี้ คือ สอนเต็มเวลาสอนให้ตรงเนื้อหาสาระ และให้สอดคล้องกับเนื้อหาของหลักสูตร

2) ไม่แสวงหาผลประโยชน์สำหรับตนและผู้อื่นโดยมิชอบพฤติกรรมบ่งชี้คือ ไม่อาศัยหน้าที่การงานแสวงหาผลประโยชน์

3) ตัดสินผลการเรียนด้วยความยุติธรรม พฤติกรรมบ่งชี้ คือ ประชุมปฏิบัติการก่อนตัดสินผลการเรียนให้ตรงตามแนวและเกณฑ์การเรียน ให้คะแนนถูกต้องตามเกณฑ์และแนวทางที่กำหนด

4) ตัดสินปัญหาด้วยความยุติธรรม พฤติกรรมบ่งชี้ คือ สืบสวนหาข้อเท็จจริงสามารถใช้หลักฐานที่ถูกต้องประกอบในการตัดสินปัญหา ตัดสินปัญหาตรงตามกฎและระเบียบที่ตั้งไว้

จรรยาบรรณข้อที่ 9 คุณลักษณะ คือ สุภาพเรียบร้อย พฤติกรรมหลัก คือ

1) ประพฤติตนได้เหมาะสม พฤติกรรมบ่งชี้ คือ กิริยาท่าทางสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ แต่งกายเหมาะสมและถูกต้องตามระเบียบวจาสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ

2) ไม่เปิดเผยความลับของศิษย์ ของผู้ร่วมงานและของสถานศึกษา พฤติกรรมหลัก คือ ไม่เปิดเผยความลับของศิษย์ ของผู้ร่วมงานและของสถานศึกษา

จรรยาบรรณข้อที่ 10 คุณลักษณะ คือ สามัคคีในการทำงาน และมีมนุษยสัมพันธ์พฤติกรรมหลัก คือ

1) ช่วยเหลือกันในหน้าที่การงาน พฤติกรรมบ่งชี้ คือ มีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ทำงานประสานสัมพันธ์กัน โดยยึดเป้าหมายของกลุ่ม

2) บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สถานศึกษาและชุมชน พฤติกรรมบ่งชี้คือ เข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษาและชุมชน ให้คำแนะนำแก่สถานศึกษาและให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชน ไม่ทำลายสาธารณสมบัติ

3) คุณลักษณะมีมนุษยสัมพันธ์พฤติกรรมบ่งชี้ คือ ช่วยเหลือเกื้อกูลและเอื้อเฟื้อกันไม่สร้างปัญหาให้แก่เพื่อนร่วมงาน ยิ้มแย้มแจ่มใส มีอารมณ์ขันกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อประสานประโยชน์

กล่าวโดยสรุป คุณลักษณะของครูตามจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ. 2526 มี 18 คุณลักษณะ คือ มุ่งมั่นในผลงาน ตรงต่อ

เวลา ยุติธรรมในการตัดสินผลการเรียน ยุติธรรมในการตัดสินปัญหา มีพฤติกรรมที่เป็นประชาธิปไตย ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ มีความพยายามในการสอน มีความตั้งใจในการสอน สามารถควบคุมอารมณ์ อุดหนุนเมื่อเกิดอุปสรรคในการสอน ใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนให้คุ้มค่า สรรพหาในอาชีพครู ชื่อสัตย์ต่ออาชีพครูสุภาพ เรียบร้อย ยึดมั่นในศาสนา มีมนุษยสัมพันธ์ บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชน และความสามัคคี

2.4 วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง

วิชาชีพครูมีสถานภาพเป็นวิชาชีพชั้นสูงสาขาหนึ่ง เช่นเดียวกับวิชาชีพชั้นสูงอื่นๆ เช่น แพทย์ พยาบาล วิศวกร และนักกฎหมาย มีผู้กล่าวถึงลักษณะวิชาชีพชั้นสูงไว้ดังนี้

รุ่งทิวา จักรกร (2529) กล่าวว่า ลักษณะของวิชาชีพชั้นสูงโดยทั่วไปมี

5 ประการ คือ

1) วิชาชีพชั้นสูงจะต้องมีบริการที่ให้แก่สังคมที่มีลักษณะ เฉพาะเจาะจงและจำเป็น (Social Service) เช่น วิชาชีพแพทย์ สถาปนิก วิศวกร และครูวิชาชีพ เหล่านี้ต่างก็ให้บริการแก่สังคมโดยเฉพาะและวิชาชีพชั้นสูงนั้น ต้องเน้นหนักด้านบริการแก่สังคมมากกว่าการหาประโยชน์จากผู้รับบริการ

2) วิชาชีพชั้นสูงต้องมีจรรยาบรรณ (Professional Ethics) เพื่อเป็นแนวทางของการปฏิบัติวิชาชีพ ผู้ที่ละเมิดจะต้องได้รับการลงโทษ ในกรณีร้ายแรงอาจถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพได้

3) ผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูงจะต้อง ได้รับการศึกษาอบรมเป็น ระยะเวลา ยาวนาน (Long Period of Training) เพื่อให้มีความรู้กว้างขวางลึกซึ้งทั้งนี้ เนื่องจากจะต้องใช้วิธีการแห่งปัญญาในการให้บริการ คืออย่างน้อยต้องจบปริญญาตรี

4) ผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูงจะต้องมีความเป็นอิสระ เสรีภาพในการใช้วิชา

ชีพนั้นๆ (Professional Autonomy) ตามมาตรฐานของวิชาชีพ

5) วิชาชีพชั้นสูงจะต้องมีสถาบันวิชาชีพเป็นแหล่งกลาง ในการสร้างสรรค์ จรรยาบรรณมาตรฐานของวิชาชีพ(Professional Institution)คอยพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ให้แก่ผู้ประกอบการวิชาชีพนั้น และเป็นแหล่งกลางในการเสริมสร้าง สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกของวิชาชีพเช่น ครูสภา แพทยสภาและเนติบัณฑิตยสภา

6) วิชาชีพชั้นสูง จะต้องมีศัพท์เฉพาะซึ่งคนในวิชาชีพนั้นหรือคนที่ได้เรียน วิชาชีพนั้นใช้อยู่เป็นปกติ

ก่อ สวัสดิพิณชัย (สำนักงานเลขาธิการครูสภา, 2533 ข.) ได้กล่าว เกี่ยววิชาชีพชั้นสูง ไว้ดังนี้

1) ผู้ที่จะเข้าสู่วิชาชีพจะต้องได้รับการศึกษาในวิชาชีพนั้นๆเป็นระยะเวลา นานพอสมควร ซึ่งควรจะจบปริญญาตรีเป็นอย่างต่ำ

2) วิชาชีพต่างๆ ซึ่งคนในวิชาชีพนั้นต้องเรียนจะต้องมีหลักการและทฤษฎี ที่เกิดจากการวิจัย

3) วิชาชีพต่างๆจะต้องมีศัพท์เฉพาะ ซึ่งคนในวิชาชีพนั้นหรือคนที่ได้เรียน ในวิชาชีพนั้นใช้อยู่เป็นปกติ

4) ต้องมีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ

5) มีสมาคมหรือสถาบันวิชาชีพเป็นองค์กรกลางเพื่อยกมาตรฐานวิชาชีพนั้น นอกจากนั้น ดร.ก่อ สวัสดิพิณชัยยังได้กล่าวถึงมาตรฐานของวิชาชีพว่าแบ่ง

ออกเป็นลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1) มาตรฐานด้านคุณวุฒิ

2) มาตรฐานในการปฏิบัติ

3) มาตรฐานในด้านคุณธรรมและจริยธรรม

มาร์ค และคนอื่นๆ (Mark and others, 1979) กล่าวถึงลักษณะของ วิชาชีพชั้นสูง ว่า

1) วิชาชีพชั้นสูง เป็นอาชีพที่ต้องการมีการควบคุมเป็นพิเศษ

2) มีการเพิ่มพูนความรู้และฝึกอบรมอยู่เสมอ

3) มีการรักษาระดับมาตรฐานอย่างสูง บุคคลที่เข้ามาสู่อาชีพนั้นต้องได้รับการคัดเลือกเป็นพิเศษ

- 4) มีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพอย่างเคร่งครัด
- 5) มีฐานะทางสังคมอยู่ในระดับสูง และได้รับค่าตอบแทนในอัตราสูง
- 6) ใช้ปัญญาอย่างมากในการประกอบอาชีพ
- 7) มีการค้นคว้าวิจัยทั้งภายในองค์การวิชาชีพและส่วนบุคคลอยู่เสมอ
- 8) ใช้วิธีการแห่งปัญญาในการศึกษาค้นคว้า และเป็นเทคนิคขั้นสูง
- 9) มีความรับผิดชอบอย่างสูงและเป็นการให้บริการแก่สาธารณชน
- 10) มีความเป็นพี่น้องในกลุ่มอาชีพเดียวกัน
- 11) มีการพัฒนาในการประกอบอาชีพ และมีใบรับรองวิชาชีพ

ยนต์ ชุ่มจิต (2530) กล่าวว่า วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยพิจารณาตามเกณฑ์มาตรฐาน ต่อไปนี้

- 1) มีจรรยาบรรณ(Code of Ethics)ไว้ควบคุมพฤติกรรมของผู้ประกอบอาชีพเช่น แพทย์มีจรรยาแพทย์ เป็นต้น
- 2) มีระยะเวลาในการศึกษาอบรมยาวนาน(Professional Training) ต้องมีเวลาศึกษาอบรมในสถาบันอุดมศึกษาหลังจากมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างน้อย 4 ปี
- 3) มีความเป็นอิสระในการประกอบอาชีพ(Professional Autonomy) มีความรู้ในวิชาการและมีอิสระในการตัดสินใจ พิจารณางานในหน้าที่ด้วยตนเอง ไม่ถูกควบคุมอย่างใกล้ชิด
- 4) มีองค์กรพิทักษ์ผลประโยชน์ (Professional Organization) คือ ต้องมีองค์กรทางวิชาชีพเพื่อดูแล พัฒนาบุคคลที่อยู่ในอาชีพนั้นๆ เช่น นักกฎหมายมีเนติบัณฑิตยสภา ควบคุมมาตรฐาน
- 5) ต้องเป็นการให้บริการแก่สังคม (Social Service) และต้องให้บริการแก่สังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม
- 6) ใช้วิธีทางแห่งปัญญาในการให้บริการ (Intellectual Methods)

ต้องอาศัยความรู้ และสติปัญญา เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพไม่ใช่มีแต่ทักษะเพียงด้านเดียว

อาชีพครูได้รับการยอมรับว่าเป็นวิชาชีพหรืออาชีพชั้นสูง (Profession) เพราะเข้าหลักเกณฑ์สากล 4 ประการ คือ

- 1) มีกระบวนการฝึกอบรมบุคคลเข้าสู่อาชีพอย่างมีระบบระเบียบ ในระยะยาว
- 2) มีหลักวิชาเฉพาะของตนหรือมีวิทยาการแม่บทแห่งอาชีพ อันได้แก่ วิชาศึกษาศาสตร์ หรือที่เรียกอย่างอื่นว่า วิชาการศึกษา วิชาครู วิชาครูศาสตร์ เป็นต้น
- 3) มีกระบวนการกลั่นกรอง รับรอง เลือกเฟ้นบุคคลไปสู่อาชีพ
- 4) มีการกำหนดมาตรฐานของวิชาชีพในด้านต่างๆ เช่นด้านพุทธิปัญญา ด้านสมรรถวิสัยหรือความสามารถด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นต้น ทั้งนี้ต้องได้รับการยอมรับจากมวลสมาชิก ผ่านสถาบันหรือสมาคมวิชาชีพ

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2523) ได้ยืนยันว่า วิชาการศึกษา (Education) อยู่ในฐานะของวิชาชีพชั้นสูง เพราะบุคคลที่ศึกษาวิชานี้จะมีลักษณะสำคัญอันเป็นหลักของวิชาชีพดังต่อไปนี้

- 1) มีการให้บริการแก่สังคม (Social Service) ไม่เข้าซ้อนกับอาชีพอื่น วิชาการศึกษา ก็ผลิตไปเป็นครูและนักการศึกษา
- 2) มีระยะเวลาในการศึกษาแก่สมาชิกยาวนานพอควร (Professional Training) มีเวลาไม่น้อยกว่าระดับปริญญาตรี คือ 4 ปี ในสถาบันอุดมศึกษา
- 3) มีเสรีภาพหรืออิสระในการประกอบอาชีพ (Professional Autonomy) คือสมาชิกหรือผู้ศึกษาวิชาชีพต้องมีเสรีที่จะใช้วิชาชีพปฏิบัติงานตามลักษณะของตน
- 4) มีจรรยาบรรณแห่งอาชีพ (Professional Ethics) หรือที่เรียกว่า จรรยาครู ส่วนวิชาอื่น เช่น แพทย์ ทหาร ตำรวจ ก็ต้องมีจรรยาแห่งอาชีพ
- 5) มีองค์การหรือสมาคมวิชาชีพ (Professional Organization) เป็นองค์การหรือศูนย์กลางสำหรับยกมาตรฐานเผยแพร่วิชาชีพ และพิทักษ์ผล

ประโยชน์แก่สมาชิก

สำเร็จ นิลประดิษฐ์ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2533 ข.) กล่าวถึงวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง เพราะเป็นอาชีพที่ให้บริการแก่สังคมโดยไม่ซ้ำซ้อนกับวิชาชีพอื่น เป็นการให้บริการโดยใช้วิธีการแห่งปัญญา มีความเป็นอิสระในการดำเนินการเกี่ยวกับวิชาชีพ และมีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ผู้ที่อยู่ในวิชาชีพครู คือ ตัวครู การที่ประชาชนทั่วไปยอมรับและศรัทธาครูเพียงใด ขึ้นอยู่กับผลงานที่เกิดจากครูใช้ความรู้ความสามารถในการสอน และปฏิบัติตนด้วยความจริงใจตามจรรยาบรรณครู

กล่าวโดยสรุป เมื่อพิจารณาคูณลักษณะของวิชาชีพชั้นสูงที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าวิชาชีพครูได้รับการยอมรับว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง ทั้งนี้เพราะวิชาชีพครูมีคุณสมบัติครบถ้วนตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพชั้นสูงโดยทั่วไป คือวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่ให้บริการแก่สังคม มีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ มีการใช้วิธีการแห่งปัญญาในการประกอบอาชีพ มีการพัฒนาวิชาชีพให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ มีสถาบันวิชาชีพ คือ คุรุสภาคอยพิทักษ์ผลประโยชน์ให้แก่มวลสมาชิก และวิชาชีพครูมีอิสระในการประกอบอาชีพ

2.5 เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2536

1) แนวความคิดเกี่ยวกับการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู

ด้วยการศึกษาของชาติในปัจจุบัน ต้องประสบปัญหามากมายทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ จะเห็นได้จากการจัดการศึกษาที่ผ่านมาไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร จะเป็นทั้งเป้าหมายตามแผนการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนาการศึกษา ทั้งนี้เพราะครูยังมีพฤติกรรมการสอนแบบบรรยายเป็นส่วนใหญ่ ไม่ใช้สื่อการเรียนการสอน หรือใช้ไม่ครบถ้วนตามกิจกรรมการเรียนการสอน ที่หลักสูตร คู่มือครู และแผนการสอนกำหนด ยึดการถ่ายทอดความรู้โดยครูเป็นผู้บอกอย่างเดียว ซึ่งไม่สอดคล้องกับสังคมปัจจุบันที่เป็นสังคมข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญยิ่งของ

ปัญหาการศึกษา (ทัศนีย์ สงวนสัตย์, 2534) เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว จึงมีผู้เสนอแนะวิธีการและมาตรการต่างๆ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ(2520)ได้เสนอแนะมาตรการและวิธีการในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ การผลิตและมาตรฐานวิชาชีพครู 6 ประการดังนี้

1) การใช้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ต้องกำหนดมาตรฐานการใช้ครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยใช้ครูให้เหมาะสมกับความสามารถหรือประเภท มีเกณฑ์มาตรฐานในการปฏิบัติงาน ตลอดทั้งสร้างแรงจูงใจให้ผู้มีความสามารถเข้ามาสู่วิชาชีพครูให้มากขึ้น

2) การผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ให้มีการรับรองมาตรฐานการฝึกหัดครูทั้ง 2 ลักษณะ คือ รับรองมาตรฐานของสถาบันและหลักสูตรการศึกษา

3) การควบคุมมาตรฐานวิชาชีพให้คุรุสภาเป็นสถาบันวิชาชีพครู เป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตประกอบอาชีพครู แก่ผู้ที่ต้องการจะเข้ามาสู่วิชาชีพครู ครูทุกคนต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และปรับปรุงองค์กรของครูให้เป็นอิสระ

4) การฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษา ต้องจัดตั้งศูนย์การฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาขึ้น เพื่อรับผิดชอบการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกประเภท เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพของครู ทั้งก่อนเข้าทำงานและระหว่างประจำการ

5) การรับนักศึกษาฝึกหัดครู ให้ดำเนินการคัดเลือกจากผู้ที่มีความสมบัติเหมาะสมเข้ามาสู่วิชาชีพครู

6) การประสานงานการผลิต และการใช้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคณะกรรมการประสานงานการผลิต การใช้ และบุคลากรทางการศึกษาขึ้น ประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตการใช้และสถาบันวิชาชีพครู (คุรุสภา) ทำหน้าที่วางนโยบาย และวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการ

การของหน่วยใช้ และประสานงานระหว่างสถาบันผลิตครูด้วย

จากแนวความคิดเกี่ยวกับการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูดังกล่าว ทำให้
 ครูสภาซึ่งเป็นสถาบันวิชาชีพครู ต้นตัวและได้จัดให้มีการสัมมนามาตรฐานวิชาชีพ
 ครูขึ้น ระหว่างวันที่ 16-18 กรกฎาคม 2532 ซึ่งผลจากการสัมมนาสอดคล้อง
 กับข้อเสนอแนะที่กล่าวมาข้างต้น กองมาตรฐานวิชาชีพครู สำนักงานเลขาธิการ
 ครูสภาจึงได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูตามคุณลักษณะ พฤติกรรมหลัก และ
 พฤติกรรมบ่งชี้ 3 หมวด ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการครูสภา, 2533 ก.)

หมวดที่ 1 รอบรู้ สอนดี

หมวดที่ 2 มีคุณธรรม จรรยาบรรณ

หมวดที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนา

ต่อมากระทรวงศึกษาธิการ มอบหมายให้กรมการฝึกหัดครู โดยกอง
 ส่งเสริมวิทยฐานะครู ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) และ
 ครูสภาจัดทำเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2536 ขึ้น โดยได้รับความเห็น
 ชอบจากมติที่ประชุมอธิบดีที่ 6/2536 เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2536 และกระทรวง
 ศึกษาธิการได้ประกาศใช้เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2536 เมื่อวันที่ 3
 กันยายน 2536 เป็นเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำสำหรับวิชาชีพครู เพื่อให้ผู้มีหน้าที่รับ
 ผิดชอบในการพัฒนาวิชาชีพครู อันได้แก่ฝ่ายผลิตครู ฝ่ายใช้ครู และฝ่ายควบคุม
 มาตรฐานของการใช้ครูได้ดำเนินการคัดเลือกบุคคลเข้าสู่วงการอาชีพครู ให้เป็น
 ไปตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ดังที่กำหนดต่อไปนี้

1) เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูทางด้านความรู้ เป็นผู้ที่สำเร็จได้วุฒิ
 บริญญาตรีเป็นอย่างต่ำ จากสถาบันการศึกษาที่ ก.พ. รับรอง

2) เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูทางด้านเทคนิควิธี เป็นผู้ที่เคยศึกษาหรือฝึก
 อบรมวิชาชีพครูไม่น้อยกว่า 225 ชั่วโมง และผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
 เต็มรูปไม่น้อยกว่า 1 ภาคเรียน หรือ 15 สัปดาห์ รวมแล้วการศึกษาวิชาชีพครู
 ตามเกณฑ์บังคับ ต้องไม่ต่ำกว่า 18 หน่วยกิต

3) เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูทางด้านคุณลักษณะ

(1) คุณลักษณะทางร่างกาย

- ไม่เคยเป็นโรคที่กำหนดไว้ใน กฎ ก.ค. ฉบับที่ 3/2526 มาตรา 23 (5) แห่งพระราชบัญญัติครู พ.ศ. 2523
- ไม่เป็นผู้ที่มีร่างกายทุพพลภาพหรือไม่สมประกอบ อันจะเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ครู

(2) คุณลักษณะทางความประพฤติ จรรยาบรรณและวินัยครู

- เป็นผู้มีควมรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี
- เป็นผู้เลื่อมใสในศาสนา และสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นองค์ประมุขด้วยความบริสุทธิ์ใจ
- ไม่เคยเป็นผู้ต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาวันแต่เป็นโทษที่กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ
- ไม่เคยเป็นผู้ถูกสั่งให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากหน่วยงานของรัฐวิสาหกิจ หรือจากราชการ
- ไม่เคยเป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี ไม่เคยมีประวัติความประพฤติเสื่อมเสียอย่างร้ายแรง

(3) คุณลักษณะทางจิตใจ

- มีความรัก และศรัทธาในอาชีพครู
- มีจิตใจมุ่งมั่นพัฒนาทั้งตนเอง ครอบครัว และสังคม
- ไม่เคยมีประวัติเป็นโรคจิต โรคประสาท
- ไม่เคยมีประวัติเป็นผู้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ (Sexual Deviations) ในรูปแบบต่างๆ
- ไม่เคยมีประวัติเป็นผู้มีบุคลิกภาพผิดปกติอื่นๆอันจะเป็นอุปสรรคและก่อให้เกิดความเสียหายในวงการอาชีพครู เช่น ความรักเพศเดียวกัน (Homosexual) ฟังพอใจทางเพศกับผู้วัยยังไม่สมควร (Pedophilia) เป็นผู้มีความรุนแรง (Explosive Personality) เป็นผู้มีความคิดต่อต้านสังคมเป็น

นิสัย (Antisocial) เป็นผู้ไม่ใฝ่รู้เฉื่อยชา ขาดประสิทธิภาพในการทำงาน (Inadequate Personality) การบกพร่องในด้านคุณธรรมของผู้ที่เป็นครู เป็นปัญหาที่เกิดจากความประพฤติกเล็ดและมีสุขภาพจิตที่ผิดปกติเป็นสำคัญ จึงควรให้มีการตรวจสอบประวัติทางด้านคุณลักษณะต่างๆก่อนที่จะ ดำเนินการบรรจุบุคคลเข้าสู่วงการอาชีพครู และเมื่อมีการบรรจุเข้ารับราชการแล้ว ให้มีการติดตามประเมินผล การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในด้านคุณลักษณะต่างๆตามกำหนดเป็นระยะๆ เพื่อให้เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูสามารถ นำไปปฏิบัติให้เกิดผลตามเจตนารมณ์จึงกำหนดคุณลักษณะ พฤติกรรมหลัก และพฤติกรรมบ่งชี้ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูขึ้น 3 หมวดดังต่อไปนี้

หมวดที่ 1 รอบรู้ สอนดี

1) ด้านความรู้และความสามารถในการวิชาชีพครู

(1) รู้แผนการศึกษาแห่งชาติ พฤติกรรมบ่งชี้ คือ รู้นโยบายการศึกษาในระดับที่ตนรับผิดชอบ รู้จุดมุ่งหมายของการศึกษา

(2) รู้หลักสูตร พฤติกรรมบ่งชี้ คือ รู้หลักการ รู้จุดมุ่งหมายและโครงสร้างของหลักสูตร รู้แผนพัฒนาและนโยบายหลักของท้องถิ่น หรือจังหวัดที่ปฏิบัติงานสามารถปรับหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้อง กับนโยบายการพัฒนาและสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นเข้าใจหลักสูตร สามารถเชื่อมโยงหลักสูตรกับการสอนในระดับต่างๆได้

(3) รู้เนื้อหาวิชาที่สอน พฤติกรรมบ่งชี้ คือ มีความแม่นยำและละเอียดลึกซึ้งในเนื้อหาวิชาและปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ ผ่านการศึกษาหรือผ่านการอบรมในวิชาที่สอน จัดทำเอกสารประกอบการสอนและคู่มือในวิชาที่ตนรับผิดชอบ ศึกษาหาความรู้ใหม่ๆเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่สอน สามารถประยุกต์ความรู้ไปใช้ในการสอน

(4) ทำการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ พฤติกรรมบ่งชี้ คือ เตรียมการสอนล่วงหน้าอย่างเป็นระบบครบขั้นตอนวางแผน และจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนได้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน นำหลักจิตวิทยามาใช้ในการ

เรียนการสอนสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน ใช้ภาษาสื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง ทั้งการพูด การเขียน การถ่ายทอดความรู้ การใช้คำถาม การออกความเห็นและการอภิปราย ใช้สื่อการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาวิชาที่สอน รู้วิธีสอนหลายรูปแบบและเลือกมาสอนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับผู้เรียน ใช้คำถามทำให้เด็กคิดเป็น จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เทคนิคการเสริมแรงอย่างถูกต้อง

(5) รู้หลักการวัดและประเมินผล พฤติกรรมบ่งชี้ คือ มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะทดสอบตามหลักการวัดผลและประเมินผล และสามารถออกข้อสอบและปรับปรุงแบบทดสอบทั้งนำมาใช้ได้จริง เหมาะสมกับระดับชั้นและความสามารถของผู้เรียน ใช้การวัดผลและประเมินผลหลายๆวิธีให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนรู้ ดำเนินการวัดผลประเมินผลได้ถูกต้องมีคุณภาพ นำผลการวัดผลและประเมินผลมาปรับปรุงการเรียนการสอน

(6) สอนซ่อมเสริม พฤติกรรมบ่งชี้ คือ วิเคราะห์วินิจฉัยปัญหาและความต้องการจำเป็นของผู้เรียน สามารถใช้วิธีสอนซ่อมเสริมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

(7) การพัฒนาการสอน พฤติกรรมบ่งชี้ คือ ใช้ระบบข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนให้เป็นประโยชน์ วิจัยการเรียนการสอนและหรือนำผลการวิจัยมาใช้ปรับปรุงวิธีการสอน แก้ปัญหาการเรียนการสอน เผยแพร่เทคนิควิธีการสอนใหม่ๆตลอดจนผลงานทางวิชาการให้แก่เพื่อนครูตามสมควร

2) ด้านสนับสนุนการเรียนการสอน

(1) บริการเชิงแนะแนว พฤติกรรมบ่งชี้ คือ สังเกตและรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและให้ความช่วยเหลือตามความจำเป็น บันทึกระเบียบประวัตินักเรียน จัดกิจกรรม เพื่อสร้างประสบการณ์ในการแก้ปัญหา ใช้เทคนิคต่างๆในการให้คำปรึกษาและแก้ปัญหาให้นักเรียน ให้ความสนใจดูแลและช่วยเหลือด้านสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของนักเรียน บริการสนเทศ

(2) บริการด้านกิจการนักเรียน พฤติกรรมบ่งชี้ คือ เป็นอาจารย์ที่

ปฏิกิริยากิจกรรมชุมนุมของผู้เรียนและกิจกรรมพิเศษ จัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะประชาธิปไตย จัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมจริยธรรม จัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

(3) บริการด้านสื่อการเรียนการสอน พฤติกรรมบ่งชี้ คือ ดูแลบำรุงรักษาอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนให้อยู่ในลักษณะที่ใช้งานได้ จัดห้องสมุดหรือมุมเสริมประสบการณ์ จัดสื่อที่ส่งเสริมความถนัด ศิลปะ ดนตรี กีฬา แก่ผู้เรียน

(4) งานธุรการ พฤติกรรมบ่งชี้ คือ ทำเอกสารประจำชั้นได้ดีและเป็นปัจจุบัน จัดเก็บระเบียบสะสมนักเรียน จัดเอกสารเป็นหมวดหมู่และเป็นระบบ มีเอกสารหลักฐานการติดต่อระหว่างครูกับผู้ปกครอง

3) ด้านรอบรู้สถานการณ์บ้านเมืองและความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ

(1) ติดตามความเคลื่อนไหวและสถานการณ์ของบ้านเมืองในปัจจุบัน พฤติกรรมบ่งชี้ คือ ติดตามข่าวและความเคลื่อนไหวต่างๆทั้งด้านการศึกษา การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

(2) จับประเด็นปัญหา และความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของสังคมได้ พฤติกรรมบ่งชี้ คือ วิเคราะห์และให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวสารและประเด็นปัญหาต่างๆได้ พยายามใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารและการสรุปประเด็นปัญหาที่สำคัญ มาใช้ในการเรียนการสอน

หมวดที่ 2 มีคุณธรรม จรรยาบรรณ

1) มีความเมตตา

(1) มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน และสังคม พฤติกรรมบ่งชี้ คือ ไม่นิ่งดูดายและเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังความสามารถ

(2) มีความสนใจและห่วงใยในการเรียน และความประพฤติของผู้เรียน พฤติกรรมบ่งชี้ คือ แนะนำเอาใจใส่ช่วยเหลือเด็กและเพื่อนร่วมงานให้ได้ความสุขและพ้นทุกข์ เป็นกันเองกับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้สึกเปิดเผย ไว้วางใจและเป็นที่พักพิงของผู้เรียนได้

2) มีความยุติธรรม

(1) ความเป็นธรรมต่อนักเรียน พฤติกรรมบ่งชี้ คือ เอาใจใส่และปฏิบัติต่อผู้เรียนและเพื่อนร่วมงานทุกคนอย่างเสมอภาคและไม่ลำเอียงตัดสินปัญหาของผู้เรียนด้วยความเป็นธรรม

(2) ความเป็นกลาง พฤติกรรมบ่งชี้ คือ ยินดีช่วยเหลือผู้เรียนผู้ร่วมงานและผู้บริหารโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง

3) มีความรับผิดชอบ

(1) มุ่งมั่นในผลงาน พฤติกรรมบ่งชี้ คือ มีวิธีการที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์

(2) ใช้เวลาอย่างมีคุณค่า พฤติกรรมบ่งชี้ คือ วางแผนการใช้เวลาอย่างเหมาะสมและปฏิบัติงานได้ทันเวลา ใช้เวลาคุ่มค่าและมีประสิทธิภาพ

(3) ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วน พฤติกรรมบ่งชี้ คือ วางแผนการปฏิบัติงานอย่างมีระเบียบ ปฏิบัติงานตามแผนได้เสร็จและมีประสิทธิภาพ มีความรอบคอบระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ทุกด้าน ปฏิบัติภารกิจทุกด้านได้ครบถ้วนตามความสามารถ ประเมินผลการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม

4) มีวินัย

(1) วินัยในตนเอง พฤติกรรมบ่งชี้ คือ ควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตามอย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรม มีวิธีทำงานที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นได้

(2) ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ พฤติกรรมบ่งชี้ คือ ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของหน่วยงานและสถานศึกษา

5) มีความขยัน

(1) มีความตั้งใจ พฤติกรรมบ่งชี้ คือ กระตือรือร้นและปฏิบัติงานเต็มความสามารถอย่างสม่ำเสมอ ไม่ทอดลอยต่ออุปสรรคในการทำงาน

(2) มีความพยายาม พฤติกรรมบ่งชี้ คือ มีความพยายามที่จะสอนเด็กให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

6) มีความอดทน

(1) อุดหนุนเมื่อเกิดอุปสรรค พฤติกรรมบ่งชี้ คือ ปฏิบัติงานเต็มที่ ไม่ทิ้งขว้างกลางคัน

(2) มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ พฤติกรรมบ่งชี้ คือ ไม่โกรธง่าย และสามารถควบคุมอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม อุดหนุน อดกลั้น ต่อคำวิพากษ์วิจารณ์

7) มีความประหยัด

(1) รู้จักประหยัดและออม พฤติกรรมบ่งชี้ คือ ช่วยรักษาและใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินฐานะของตน รู้จักเก็บออมทรัพย์ เพื่อความมั่นคงของฐานะ

(2) ใช้ของคุ้มค่า พฤติกรรมบ่งชี้ คือ ช่วยรักษาและใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด

8) ความเป็นประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิต

(1) รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น พฤติกรรมบ่งชี้ คือ เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้แสดงความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็นและข้อโต้แย้งของผู้อื่น

(2) มีเหตุผล พฤติกรรมบ่งชี้ คือ ยอมรับและปฏิบัติตามความคิดเห็นที่มีเหตุผลโดยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ใช้หลักการและเหตุผลในการตัดสินใจและแก้ปัญหา

หมวดที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนา ศรัทธาอาชีพครู

1) การพัฒนาตนเอง

(1) รู้จักสำรวจและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ พฤติกรรมบ่งชี้ คือ รับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์และนำมาปรับปรุงตนเอง ประเมินผลและปรับปรุงการทำงานของตนเองตลอดเวลา ยอมรับความเปลี่ยนแปลง และปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมอย่างมีเหตุผลทางคุณธรรม

(2) สนใจใฝ่รู้ พฤติกรรมบ่งชี้ คือ ศึกษาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งความรู้ต่างๆ เข้าร่วมประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็น ติดตามเหตุการณ์ปัจจุบันและติดตามความเคลื่อนไหวทางการศึกษา

(3) เพิ่มพูนวิทยฐานะ พฤติกรรมบ่งชี้ คือ สนใจและกระตือรือร้นในการที่จะเข้ารับการอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน

(4) คิดค้นคว้าวิทยาการใหม่ๆ พฤติกรรมบ่งชี้ คือ คิดเทคนิควิธีการสอนหรือประดิษฐ์ผลงานแปลกใหม่มาใช้ในการเรียนการสอน นำผลที่ได้จากการทดลองมาปรับปรุงใช้พัฒนางานและเผยแพร่ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

2) การพัฒนาชุมชน

(1) บำเพ็ญประโยชน์แก่ชุมชน พฤติกรรมบ่งชี้ คือ เข้าร่วมประชุมและกิจกรรมของชุมชนตามความเหมาะสม ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามวิถีทางประชาธิปไตยแก่ชุมชนโดยประพัตินเป็นแบบอย่าง และชักชวนผู้อื่นให้ปฏิบัติตามในโอกาสอันควร มีส่วนร่วมให้โรงเรียนเป็นแหล่งวิทยาการชุมชน พร้อมทั้งพยายามใช้แหล่งวิทยาการชุมชนให้เป็นประโยชน์ ประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียน เพื่อทำประโยชน์ต่อชุมชนนำความรู้ และเทคโนโลยีสมัยใหม่มาสู่ชุมชน เป็นผู้นำในการริเริ่มกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

3) มีความรักและศรัทธาในอาชีพครู

(1) เห็นความสำคัญของอาชีพครู พฤติกรรมบ่งชี้ คือ สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรวิชาชีพครู เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาชีพครู ร่วมมือและส่งเสริมให้มีการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู

(2) รักษาชื่อเสียงวิชาชีพครู พฤติกรรมบ่งชี้ คือ ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลดี และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นสำคัญรักษาความสามัคคี และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหน้าที่การงาน ปกป้องและสร้างความเข้าใจอันดีต่อสังคมเกี่ยวกับวิชาชีพครู

(3) เกิดความสำนึกและตระหนักที่จะเป็นครูที่ดี พฤติกรรมบ่งชี้ คือ ปฏิบัติตนให้เหมาะสมที่เป็นบุพชนียบุคคล

กล่าวโดยสรุป เมื่อพิจารณาเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2536 บุคคลที่ประกอบวิชาชีพครูควรมีความรัก ความเมตตาและความปรารถนาดีต่อนักเรียน อุทิศตนและเวลาเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้รับความเจริญเติบโตและพัฒนาการในทุกด้าน ครูควรมีลักษณะอย่างน้อย 4 ประการ คือ รอบรู้ สอนดี มีคุณธรรม จรรยาบรรณ มุ่งมั่นพัฒนา ศรัทธาอาชีพครู รอบรู้ คือจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการที่เกิดขึ้นในสังคมของตนและของโลก มีความรอบรู้ในวิชาชีพของตน เช่น ปรัชญาการศึกษา นโยบายการศึกษา สอนดี คือ จะต้องทำการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของนักเรียน สามารถให้บริการแนะแนว จัดทำและใช้สื่อการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม จรรยาบรรณ คือ มีความรัก ความเมตตาปรารถนาดีต่อนักเรียน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์ มุ่งมั่นพัฒนา ศรัทธาอาชีพครู คือ รู้จักสำรวจและปรับปรุงตนเอง สนใจใฝ่รู้และศึกษาหาความรู้ต่างๆ รู้จักเพิ่มพูนวิทยฐานะของตนเอง และคิดค้นทดลองใช้วิธีการใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ศรัทธาอาชีพครู คือตั้งใจใช้ความรู้ ความสามารถทางวิชาชีพ เพื่อให้บริการแก่นักเรียนและสังคม มีความซื่อสัตย์ต่อหลักการของอาชีพครู มีความรับผิดชอบในด้านการศึกษาต่อสังคมชุมชนและนักเรียน

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1) งานวิจัยในประเทศ

วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (2518) ได้ศึกษา พบว่า สังคมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางตนและปฏิบัติตนของครู ต้องการให้ครูเป็นดังนี้

1) ต้องการให้ครูประพฤติตนมีมารยาทเรียบร้อยตามสมควร ไม่ต้องถึงขนาดเหมือนผ้าพับไว้

2) ต้องการให้ครูประพฤติตนเป็นแบบอย่างแก่นักเรียนตลอดเวลา

- 3) ต้องการเห็นครูวางตนเป็นกันเองกับเด็ก
- 4) ต้องการเห็นครูยึดถือปฏิบัติตามวัฒนธรรม
- 5) ต้องการให้ครูหาความรู้เพิ่มเติม ให้ทันสมัยให้นอกเหนือไปจากวิชา

ที่สอน

- 6) ต้องการให้ครูเอาใจใส่อบรมศีลธรรมจรรยาโดยสอดแทรกในชั่วโมง

สอน

- 7) ต้องการให้ครูแนะนำช่วยเหลือเมื่อเด็กประสบปัญหา ทั้งส่วนตัวและ

การเรียน

- 8) ต้องการให้ครูมีลักษณะสำคัญ คือ ความยุติธรรม ความเมตตา กรุณา ความเป็นตัวของตัวเอง ความมีมารยาทและความประพฤติดี ความมีใจกว้างและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

- 9) ต้องการให้ครูร่วมมือช่วยเหลือปรับปรุงชุมชนเมื่อมีโอกาส

- 10) ต้องการให้ครูแต่งกายเรียบร้อย ใช้เครื่องสำอางพอประมาณ มีทำที่ยืนหรือนั่งสงบเสงี่ยมแต่มีสง่า มีเสียงพูดชัดเจน แจ่มใสและมีสุขภาพดีทั้งกายและจิตใจ

เฉลียว บุรีภักดี (2520) ได้รายงานการวิจัยเรื่องลักษณะครูที่ดี สรุปได้ดังนี้

- 1) ความสำคัญของครูอยู่ที่บทบาทการสอน และการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

- 2) ครูที่มีคนไม่ชอบมากที่สุด คือ ครูที่ขาดความรับผิดชอบเจ้าอารมณ์ ขาดความยุติธรรมเห็นแก่ตัวและประจบสอพลอ

- 3) ครูที่มีคนชอบมากที่สุด คือ ครูที่ตั้งใจสอน เข้าใจและเป็นกันเอง ยุติธรรม ตรงต่อเวลา เสียสละ และมีเมตตาธรรม

- 4) ความบกพร่องของครู โดยเฉพาะครูชาย บกพร่องด้านความประพฤติที่ขอบบายนมุข การแต่งกาย กิริยามารยาทไม่ดี ส่วนครูหญิงจะบกพร่องด้านการแต่งกายและจู้จี้ชอบบ่น

5) ด้านหน้าที่ของครูตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ตรงกับหลักทั่วไป คือ เห็นว่าหน้าที่สำคัญของครู คือ การสอน การอบรมเด็ก การสอดส่องความประพฤติและการแนะแนวช่วยเหลืออาคารสถานที่

6) ลักษณะของครูต้องประพฤติดี ลักษณะดี รับผิดชอบการสอนและสอนดี ยุติธรรมมีมนุษยสัมพันธ์

7) ลักษณะของครูที่ดี สำคัญที่สุด คือ ความเที่ยงธรรม ความซื่อสัตย์ ความตรงต่อเวลา และรับผิดชอบงาน

8) ลักษณะของครูที่ดี แบ่งออกเป็นกลุ่มใหญ่ๆ คือ มีความรู้ สอนดี สุขภาพดี ประพฤติดี และมีน้ำใจประชาธิปไตย

9) เมื่อเรียงลำดับความสำคัญ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คุณธรรมและความประพฤติ ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วิชาการ

กุลวดี เรืองเดช (2520) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครู ด้านการเตรียมการสอนและด้านการใช้อุปกรณ์การสอน พบว่า ครูที่มีพฤติกรรมการสอนในด้านการเตรียมมาก จะใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนมากด้วย

สมสรร วงษ์อยู่น้อย (2520) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนด้านการบรรยายของอาจารย์ พบว่า พฤติกรรมการสอนด้านการบรรยายไม่ได้เป็นผลของความแตกต่างของเพศ ประสบการณ์และสถาบันประสาทปริญญาแต่อาจจะเป็นบุคลิกภาพส่วนตัวของอาจารย์แต่ละคน

นพคุณ เคนพรม (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่องทัศนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อวิธีการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู ผลการวิจัย พบว่าวิชาชีพครูยังไม่ได้รับการส่งเสริมให้ปฏิบัติกันอย่างวิชาชีพชั้นสูงอื่นๆ เช่น ยังไม่ได้รับการควบคุมกันอย่างจริงจัง และการจัดตั้งสถาบันวิชาชีพเพื่อทำหน้าที่ควบคุมและส่งเสริมผู้ประกอบการวิชาชีพ ทำให้มาตรฐานวิชาชีพครูอยู่ในระดับต่ำ และได้อภิปรายผลการวิจัยว่า ครูเห็นด้วยกับการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครู อาจเป็นเพราะว่า ในปัจจุบันมีหลายหน่วยงานที่ผลิตครูออกมาเป็นจำนวนมากโดยไม่มีการควบคุมคุณภาพให้ดีเท่าที่ควร ทำให้ครูบางส่วนที่ไม่เคย

เรียนวิชาครูมาก่อนก็สามารถมาประกอบอาชีพครูได้ ทำให้คุณภาพของครูบางส่วนไม่อยู่ในระดับที่พึงพอใจ รวมทั้งการขาดคุณสมบัติของครูที่ดี และมีความประพฤติไม่เหมาะสมไม่ปฏิบัติตามจรรยาวิชาชีพครูทำให้ศรัทธา หรือความเชื่อถือของสังคมที่มีต่อครูลดลง

บุญเหลือ พูลทอง (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของครูสภาเกี่ยวกับการส่งเสริมด้านวิชาการเพื่อออกใบอนุญาตแก่ผู้ประกอบวิชาชีพครูตามการรับรู้ของครู ผลการวิจัยพบว่าการประชาสัมพันธ์เพื่อการออกใบอนุญาตแก่ผู้ประกอบวิชาชีพครู ครูยังรับรู้ในระดับน้อยส่วนบทบาทของครูสภาในการส่งเสริมด้านวิชาการเพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู และครูส่วนมากต้องการให้มีการออกใบอนุญาตแก่ผู้ประกอบอาชีพครู

ดิลก บุญเรืองรอด (2525) ได้สรุปรายงานการวิจัยเรื่อง ปรัชญาการศึกษาของครูในประเทศไทย (Philosophy of Teacher Education: Thailand) เรียบเรียงเป็นภาษาไทยว่า ครูในอนาคตจะต้องเป็นผู้มีลักษณะต่อไปนี้มากกว่าปัจจุบันคือ มีความยุติธรรม ความคิดก้าวหน้า ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความรู้ น้ำใจนักกีฬา การเข้ากับคนอื่นได้ดี มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรอบคอบ ความคิดริเริ่ม ความมีเหตุผล ความอดทน ความมีคุณธรรมและความเป็นผู้นำ

ธีระ ฤกษ์เจริญ และคนอื่นๆ (2525) ได้วิจัยเรื่อง ปรัชญาการศึกษาที่คาดหวังพบว่า อาชีพครูเป็นอาชีพสำคัญที่สุดของสังคมไทย และพบว่า คุณลักษณะที่ควรจะมีเพิ่มขึ้นของครูในอนาคต มีดังต่อไปนี้ ความยุติธรรม ความคิดก้าวหน้า ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความรู้ ความมีน้ำใจนักกีฬา การเข้ากับคนอื่นได้ดี

อุทุมพร ทองอุไทย (2528) ได้ศึกษาลักษณะอาจารย์มหาวิทยาลัยในอุดมคติ ปรากฏผลว่าลักษณะอาจารย์ในอุดมคติของอาจารย์ มี 5 ประการ ดังนี้ มีความรู้ทันสมัยกว้างขวางและถูกต้อง ขวนขวายหาความรู้ส่วนตัวอาจารย์เอง มีการเตรียมการสอนอย่างดี กำหนดจุดมุ่งหมายในการสอนอย่างชัดเจน สนับสนุนให้นิสิตคิดเอง ลักษณะอาจารย์ในอุดมคติของนิสิต สรุปได้ลำดับต้นๆ ดังนี้ มีการเตรียม

การสอนอย่างดี ใช้ตัวอย่างที่เปรียบเทียบความจริงในการอธิบายได้เหมาะสม มีความปรารถนาดีต่อนิสิต มีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาอย่างทันสมัยกว้างขวางถูกต้อง มีความสนใจและสนุกในการสอน บรรยายเรื่องที่เกี่ยวข้องแม้ว่าอยู่นอกจากเนื้อหา ให้ความคิดใหม่ๆ เพื่อเปิดความสนใจให้กว้างขวาง จูงใจให้นิสิตทำงานอย่างดีที่สุด

ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ (2529) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรีทางการศึกษา พ.ศ. 2521 พบว่า

1) ทักษะและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ครูประถมศึกษาจะมีทัศนคติต่อวิชาชีพครูในระดับสูงมีความคิดเห็นว่าวิชาชีพครูมีความสำคัญ เช่นเดียวกับวิชาชีพแพทย์เป็นวิชาชีพที่ต้องได้รับการฝึกฝนอบรมมาโดยตรง โดยเฉพาะงานสอนในระดับประถมศึกษา เป็นงานที่ท้าทายความสามารถ ถึงแม้ว่าครูประถมศึกษาจะมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูในระดับมากก็ตามแต่ความพึงพอใจในงานอยู่ในระดับปานกลาง

2) การเลือกอาชีพครู นั้น เพราะเห็นความสำคัญของงานครูเป็นอันดับแรก ประมาณร้อยละ 64 และพ่อแม่เป็นครูมาก่อนประมาณร้อยละ 8

3) ความเป็นผู้นำทางด้านวิชาการของครูใหญ่ สัมพันธ์ในทางบวกกับทัศนคติต่อวิชาชีพและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษา

4) ด้านคุณลักษณะเฉพาะและพฤติกรรมการสอนของครูประถมศึกษา พบว่าครูประถมศึกษามีท่าทางที่เป็นผู้นำ แต่มักใช้วิธีการสอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลางและขาดทักษะการตั้งคำถาม

ศรีสมร พุ่มสะอาด (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณภาพของครูประถมศึกษาผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพของครูประถมศึกษา มี 6 ด้าน คือ ต้องมีความรู้ในวิชาชีพ มีคุณธรรมและจริยธรรม มีอุดมการณ์ มีวิญญานของความเป็นครู ร่วมพัฒนาชุมชน มีวินัยและต้องมีบุคลิกภาพเหมาะสม

ธงชัย กะทา (2531) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของสมาชิกคุรุสภาจังหวัดอุบลราชธานีต่อโครงสร้างและบทบาทของคุรุสภาผลการวิจัย พบว่า

สมาชิกเห็นด้วยมาก กับบทบาทของครูสภาในด้านการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู
กนกรัตน์ พรประเสริฐ (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของ
ประชาชนในกรุงเทพมหานครต่อวิชาชีพครู พบว่า

- 1) อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อสังคมไทยมากที่สุด
- 2) ลักษณะเฉพาะตัวที่ครูมีอยู่แล้วในปัจจุบัน คาดว่าในอนาคตจะต้องมีมากขึ้น คือ ความยุติธรรม รักความก้าวหน้า รับผิดชอบงาน ซื่อสัตย์ มีน้ำใจ นักกีฬา มีมนุษยสัมพันธ์และเข้ากับผู้อื่นได้ดี มุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ สุขุม รอบคอบ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีเหตุผล อดทน มีความประพฤติดี มีศีลธรรม และมีความเป็นผู้นำ

3) บทบาทในกิจกรรมของชุมชนจะมีมากขึ้น ในอนาคตบทบาทที่เป็นมากที่สุดสำหรับครูประถมศึกษา คือ รักษาจารีตประเพณีในชุมชน สำหรับผู้สอนในวิทยาลัย มหาวิทยาลัย คือ กระตุ้นให้เกิดการวางแผนการแก้ปัญหาในชุมชน ส่วนครูระดับมัธยมศึกษาได้รับการคาดหวังให้มีบทบาทในชุมชนทุกบทบาทเท่าๆกัน

4) การใช้เวลาในการทำงาน คาดว่าในอนาคตครูจะใช้เวลาในการทำงานบางอย่างมากกว่าที่เคยทำในปัจจุบัน งานที่หนักสำหรับครูประถมศึกษา คือ การฝึกระเบียบ วินัย กริยามารยาทของนักเรียนและปฏิบัติต่อนักเรียนเหมือนหนึ่งลูกหลาน ส่วนงานที่เน้นหนักสำหรับผู้สอนในวิทยาลัย มหาวิทยาลัย คือ วิจัย ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง และจัดทำเอกสารประกอบการเรียนการสอน สำหรับครูมัธยมศึกษางานทุกงานได้รับการคาดหวังว่าจะต้องอุทิศเวลาได้เท่าๆกัน

5) จากการตอบแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ให้ความเห็นว่า ครูในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาได้รับความลำบากอันเนื่องมาจากรายได้ต่ำ มีสวัสดิการน้อย และปริมาณงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำมากเกินไป และคาดหวังในอนาคตที่จะได้รับการผ่อนผันลดชั่วโมงการสอนให้น้อยลง เพื่อที่จะได้มีเวลาเพียงพอในการปรับปรุงการเรียนการสอน โดยใช้เทคนิควิธีที่ทันสมัย และใช้นวัตกรรมทางการศึกษา นอกจากนั้นครูเหล่านี้ยังควรจะได้เงินเดือน และสวัสดิการเพิ่มขึ้นกว่าเดิมและควรมีโอกาสก้าวหน้าในงานอาชีพ จากคำตอบ

ที่ได้ยืนยันความเห็นเห็นว่า ครูระดับประถมศึกษาขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผู้สอนในวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยไม่สามารถเข้ากับผู้อื่นได้

อังคณา เรืองศิริบุญกุล (2532) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนในกรุงเทพมหานครต่อวิชาชีพครู พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานภาพวิชาชีพครูในระดับที่ดี และเห็นว่าเป็นอาชีพที่สร้างคนให้มีคุณภาพมากที่สุด รองลงมา คือสร้างความเจริญให้สังคมและประเทศชาติ ต้องศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ อดทนและเสียสละ ข้อที่เห็นด้วยน้อยที่สุด คือ สบาย มีเวลาว่างมาก โดยส่วนรวมผู้บริหารโรงเรียนรัฐบาล และเอกชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานภาพวิชาชีพครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของครู พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง และเห็นว่าลักษณะของครูปัจจุบัน คือ ให้ความสำคัญธรรมต่อนักเรียนมากที่สุด รองลงมา คือ ฝึกกิจกรรมรยาทนักเรียน แต่งกายสุภาพรู้จักให้อภัย เคร่งครัดในระเบียบวินัย

จากผลการวิเคราะห์คำถามปลายเปิด พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนรัฐบาล และเอกชนมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมวิชาชีพครู ด้านฐานะเศรษฐกิจเหมือนกัน คือ เพิ่มเงินเดือน ให้สวัสดิการ แนวทางอื่นที่ต่างกันคือ ลดภาษีเงินได้และต้องประหยัด แนวทางด้านสังคมที่เหมือนกัน คือ เข้าร่วมพัฒนาชุมชน อบรรมนักเรียน แนวทางอื่นๆ คือ ให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางจัดกิจกรรมให้บริการวิชาการแก่ชุมชน และปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ชุมชน ส่วนด้านวิชาชีพแนวทางที่เหมือนกันเป็นอันดับ 1 คือ จัดทำจรรยาบรรณครู แนวทางอื่นๆ คือ กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกนักศึกษาครู เพิ่มเงินเดือนมอบหมายงานให้ตรงตามความสามารถ ออกใบประกอบวิชาชีพ รับรองครุวิชาชีพและสร้างขวัญและกำลังใจครู

ไอยเรศ ลิบลับ (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการยกระดับวิชาชีพครูด้านการควบคุมและส่งเสริมวิชาชีพครู พบว่า ครูมีความคิดเห็นด้วยกับความสำคัญของวิชาชีพครู ครูมีปัญหาของวิชาชีพครูในด้านการผลิตครู ด้านการสอบบรรจุครู ด้านตัวครู ด้านมาตรฐานวิชาชีพครู ครูมีความเห็นด้วยกับแนวทางการยกระดับวิชาชีพครู ด้านการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครู ด้านการควบคุมการผลิต

ด้านการส่งเสริมวิชาชีพครู

สมใจ จิตวารินทร์ (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจในวิชาชีพครูของครูโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ที่มีองค์ประกอบทางโรงเรียนแตกต่างกัน พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร มีความพึงพอใจในวิชาชีพครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจด้านลักษณะการเป็นครูสูงกว่าด้านกระบวนการเรียนการสอนและด้านสถานภาพวิชาชีพครู ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจในวิชาชีพครู พบว่า ครูที่ทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีความพึงพอใจมากกว่าครูที่ทำงานต่ำกว่า 10 ปี ครูที่ได้รับการพิจารณาความดีความชอบเป็นกรณีพิเศษ มีความพึงพอใจมากกว่าครูที่ไม่เคยได้รับการพิจารณาความดีความชอบเป็นกรณีพิเศษ

บรรจง สลึงศ์ (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของครูประถมศึกษาตามทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียน : ศึกษาเฉพาะกรณีครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง พบว่า คุณลักษณะของครูประถมศึกษาด้านการมีคุณธรรมจรรยาบรรณนั้น ผู้บริหารโรงเรียนต้องการให้มีในตัวครูอยู่ในระดับมาก ส่วนคุณลักษณะด้านรอบรู้สอนดี และด้านมุ่งมั่นพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนต้องการให้มีอยู่ในตัวครูอยู่ในระดับปานกลาง

ประสงค์ อวิโรธนกุล (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานด้านวิชาการ ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า มีพฤติกรรมการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู อยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านความรอบรู้ และสอนดี ด้านความมีคุณธรรม จรรยาบรรณ และด้านความมุ่งมั่นพัฒนา ผลการปฏิบัติงานด้านวิชาการมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมากกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูทุกด้านเมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ครูโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นมีผลการปฏิบัติงานด้านวิชาการสูงกว่าครูโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป

อนันท์ งามสะอาด (2535) ได้ทำการวิจัยเรื่องการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครู-อาจารย์ วิทยาลัยเทคนิคโยธธร พบว่า การปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครู-อาจารย์ โดยส่วนรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายหมวด ก็พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกันจึงควรปรับปรุงและพัฒนาตนเอง เพื่อยกระดับการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูให้สูงขึ้น โดยเฉพาะหมวดรอบรู้ สอนดี ส่วนหมวดมีคุณธรรม จรรยาบรรณ และหมวดมุ่งมั่นพัฒนาก็ควรพัฒนาด้วย

ประทวน อินทร์เถื่อน (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทัศนคติของข้าราชการครู สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีต่อเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา : ศึกษาเฉพาะกรณีเขตการศึกษา 7 พบว่าข้าราชการครูสังกัดกระทรวงศึกษาธิการมีทัศนคติต่อเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา หมวดรอบรู้ สอนดี อยู่ในระดับมากและมากที่สุดส่วน หมวดมีคุณธรรม จรรยาบรรณ และหมวดมุ่งมั่นพัฒนา อยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติของข้าราชการครูต่างสังกัดที่มีต่อเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของคุรุสภา เมื่อจำแนกพิจารณาเป็นรายหมวดพบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกหมวด

วิทยา รุ่งนาภา (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของครูอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ผู้บริการ หัวหน้าหมวดวิชา และครูอาจารย์ผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ มีความคิดเห็นว่ เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสามกลุ่มโดยส่วนรวมมีความเห็นว่าครูโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ปฏิบัติตนตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก แต่เฉพาะในกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาปฏิบัติตนในเรื่องรอบรู้สอนดี และมุ่งมั่นพัฒนา อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนเรื่องคุณธรรมและจรรยาบรรณ อยู่ในระดับมาก

เสมอ แสงวงศ์ (2537) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน

การประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร ศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนโดยภาพรวมแล้ว เห็นว่า การปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย อยู่ในระดับมาก แต่ศึกษานิเทศก์มีความเห็นว่า ครูประถมศึกษา ทำการวิจัยการเรียนการสอน การนำผลการวิจัย มาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนและการเผยแพร่เทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ อยู่ในระดับน้อย ปัญหาในการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู โดยภาพรวมในหมวดรอบรู้ สอนดี และหมวดมุ่งมั่นพัฒนาอยู่ในระดับมาก หมวดคุณธรรม จรรยาบรรณอยู่ในระดับน้อย

2) งานวิจัยต่างประเทศ

ฮาร์ท (Hart, 1934 อ้างถึงใน อนันต์ งามสะอาด, 2535) ได้ทำการวิจัยเรื่องลักษณะของครูที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายพึงพอใจ พบว่า ครูที่นักเรียนชอบมากที่สุดปรากฏผลเรียงตามลำดับ ได้แก่ ครูช่วยงานดี ช่วยอธิบาย เอาใจใส่ตรวจตรา ยิ้มแย้มแจ่มใส มีอารมณ์ขัน เป็นกัลยาณมิตร สนใจและเข้าใจเด็ก ทำให้งานเป็นสิ่งที่น่าสนใจ เข้มงวดในการคุมชั้นเรียน แต่ต้องมีการนับถือบุคคลไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก ไม่มีผู้ใกล้ชิด

วิทตี้ (Witty, 1947 อ้างถึงใน เฉลียว บริรักษ์ดี, 2520) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ลักษณะของครูที่ดีตามทัศนะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พบว่า มีลักษณะ 12 ประการ ต่อไปนี้ สำคัญที่สุดคือมีทัศนคติที่ดีต่อประชาธิปไตย มีความกรุณาและสนใจเด็กเป็นรายบุคคล อดทน มีความใจกว้างขวาง ลักษณะท่าทางดี ยุติธรรม ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก มีอารมณ์ขัน ความประพฤติดีและคงเส้นคงวา สนใจในปัญหาของเด็ก ยืดหยุ่น รู้จักยอมรับและยกย่อง มีวิธีการสอนแปลกใหม่มาสอน

บาร์ และคนอื่น (Barr and other อ้างถึงในชาญชัย อาจินสมาจาร, 2526) ได้ทำการวิจัยเรื่องบุคลิกภาพของครู พบว่า บุคลิกภาพของครูที่จะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีดังนี้ ร่าเริง เอาใจใส่ ให้ความร่วมมือ น่าเชื่อถือ มีศีลธรรมจรรยา มีความสุขุมรอบคอบ มีความยืดหยุ่น มีความมานะ มีการตัด

สินใจดี ประสาทไว ไม่เอาเรื่องส่วนตัวมาปนกับงาน บุคลิกภาพมีเสน่ห์ มีความกระตือรือร้น มีความเป็นนักวิชาการ

ชาร์เตอร์และวาเปิลส์ (Charter and Waples อ้างถึงในอนันต์ งามสะอาด, 2535) ได้ทำการวิจัย พบว่าครูจะต้องมีลักษณะสำคัญ 25 ประการ ดังนี้ ปรับตัวได้ดี ลักษณะท่าทางดึงดูดใจ มีความสนใจกว้างขวาง รอบคอบ แม่นยำ แน่นนอน รู้แจ้งแทงตลอด เมตตากรุณา ไม่เห็นแก่ตัวรู้จักร่วมมือ คงเส้นคงวา กระตือรือร้น พุดคล่อง กล้า มั่นคงและเป็นตัวของตัวเอง ตัดสินใจดี เห็นการณ์ไกล สุขภาพดี ซื่อสัตย์ ขยัน อดทน มีลักษณะผู้นำ มีความคิดริเริ่ม มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีเสน่ห์ ร่าเริง มองโลกในแง่ดี อารมณ์ขัน สังคมดีเสียดี สะอาดและเป็นระเบียบ เปิดเผย ช่างคิดช่างฝัน หัวก้าวหน้า ไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง มีรสนิยมดี ถ่อมตัว มีคุณธรรม เป็นอยู่อย่างง่ายๆ ฉลาด คุมตัวเองได้ ประหยัด

ไวแกนด์ (Weigand, 1971) กล่าวว่า องค์ประกอบที่มีผลต่อสมรรถภาพด้านการสอนของครู มี 6 ด้าน คือ

- 1) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการทางสติปัญญา
- 2) การกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน
- 3) การพัฒนาทักษะในการตั้งคำถาม
- 4) การจัดลำดับกิจกรรมการเรียนการสอน
- 5) การประเมินผลความก้าวหน้า
- 6) การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

สรุปการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู บุคคลที่ประกอบวิชาชีพครูควรมีความรัก ความเมตตา และความปรารถนาดีต่อนักเรียน อุทิศตนและเวลาเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้รับความเจริญเติบโตและมีพัฒนาการในทุกด้าน ทั้งควรมีคุณลักษณะอย่างน้อย 4 ประการ คือ รอบรู้ สอนดี มีคุณธรรม จรรยาบรรณ มุ่งมั่นพัฒนา ศรัทธาอาชีพครู